

Jan Zonder Vreeslaan (Oudenaarde, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2016I232

November-december 2016

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2016

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	6
1.1 Beschrijvend gedeelte	6
1.1.1 Administratieve gegevens	6
1.1.2 Juridische context	8
1.1.3 Randvoorwaarden	8
1.1.4 Onderzoekskader	9
1.1.5 Ruimtelijke situering	9
1.1.6 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	11
1.1.7 Archeologisch potentieel	12
1.1.7.1 <i>Methode</i>	12
1.1.7.2 <i>Fysisch geografische situatie</i>	12
1.1.7.3 <i>Bekende archeologische vindplaatsen</i>	12
1.1.7.4 <i>Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader</i>	12
1.1.7.5 <i>Verstoringshistoriek</i>	13
1.2 Assessmentrapport	14
1.2.1 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	14
1.2.1.1 <i>Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)</i>	15
1.2.1.2 <i>Geologie</i>	16
1.2.1.2.1 Tertiair	16
1.2.1.2.2 Quartair	17
1.2.1.3 <i>Bodem</i>	18
1.2.1.3.1 Bodemtypes	18
1.2.1.3.2 Bodemerosie	19
1.2.1.4 <i>Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop</i>	20
1.2.1.5 <i>Hydrografie</i>	22
1.2.2 Gekende archeologische waarden	23
1.2.2.1 <i>Historisch en cartografisch onderzoek</i>	23
1.2.2.1.1 Historische achtergrond	23
1.2.2.1.2 Historische kaarten	24
1.2.2.2 <i>Opgravingscampagnes</i>	32
1.2.2.3 <i>Huidige gebruik en verstoringen</i>	32
1.2.2.3.1 Orthofoto's	32
1.2.2.3.2 Foto's	35
1.2.2.3.3 Verstoringen	36
1.2.2.4 <i>Beschrijving van de gekende archeologische waarden</i>	37

1.2.2.5	<i>Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader</i>	40
---------	---	-----------

1.3	Conclusie en syntheseplan	41
------------	--	-----------

1.3.1	Syntheseplan	41
-------	--------------------	----

1.3.1	Resultaten bureauonderzoek vs. onderzoeksvragen	41
-------	---	----

1.3.2	Conclusie gericht op een gespecialiseerd publiek	42
-------	--	----

1.3.3	Conclusie gericht op een niet gespecialiseerd publiek.....	43
-------	--	----

Deel 3:	Bibliografie.....	44
----------------	--------------------------	-----------

Deel 4:	Bijlagen.....	45
----------------	----------------------	-----------

FIGURENLIJST (2016I232)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 3: Vermoedelijk verstoorde zones weergegeven op de GRB basiskaart (bron: Geopunt).	8
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen (Bron: Geopunt)	10
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).....	15
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	16
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2016) (bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt). 20	
Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van noord naar zuid) volgens de profiellijn weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).....	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart, 1558 (Stadsarchief Oudenaarde)	24
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Sanderuskaart, 1641 (Stadsarchief Oudenaarde)	25
Figuur 15: Het Kasteel van Pamele, Vedastus Du Plouich, 1649 (Stadsarchief Oudenaarde)	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de maquette van Nicolas de Nézot, 1748-1752 (Stadsarchief Oudenaarde)	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)	26
Figuur 18: Schets van het kasteel van Pamele (vermoedelijk 18 ^{de} -eeuws)	27
Figuur 19: Kadastraal plan van de 18 ^{de} -eeuwse verkaveling van het kasteel (AMEELS 2014, 14.).....	28
Figuur 20: Aanduiding van de opgravingscampagne 2005 en 2007 (AMEELS 2014, fig. 48).....	28
Figuur 21: Opgravingscampagne 2007 (AMEELS 2014, 33.).....	29
Figuur 22: Aanduiding opgravingscampagne 2007 (AMEELS 2014, fig. 49.)	29
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de kaart van Desmares, 1820 (Stadsarchief Oudenaarde)...	30
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt)	31
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)	33
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)	33
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	34

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)	34
Figuur 29: Overzichtsfoto Hotel “De Rantere”	35
Figuur 30: Kasteelstraat 9, te slopen	35
Figuur 31: Kasteelstraat 7, te slopen	36
Figuur 32: Projectgebied weergegeven op de topgrafische kaart van België, met aanduiding van de CAI-polygonen.....	37
Figuur 33: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geoportaal)	40
Figuur 34: Syntheseplan.....	41

TABELLENLIJST (2016I232)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	14
Tabel 3: Overzicht van de aanwezige CAI.	37

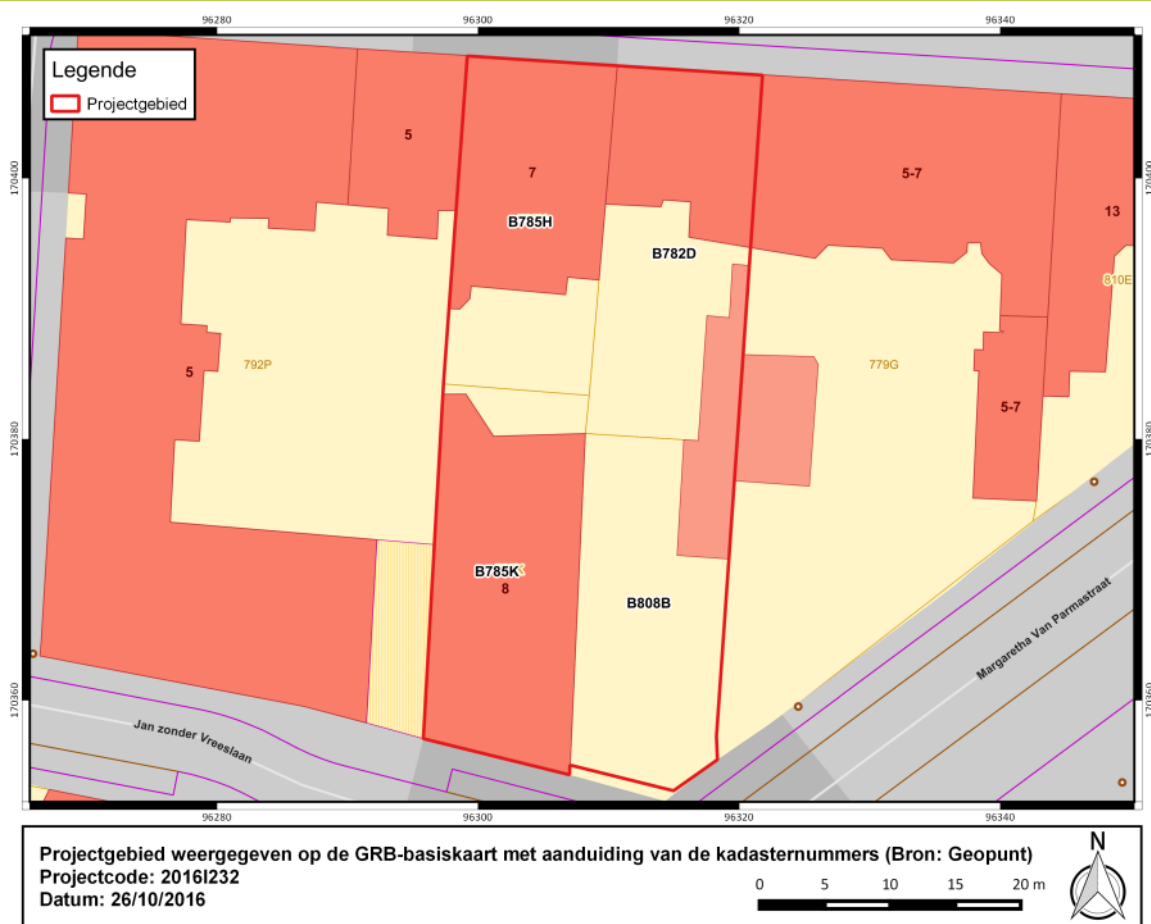
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

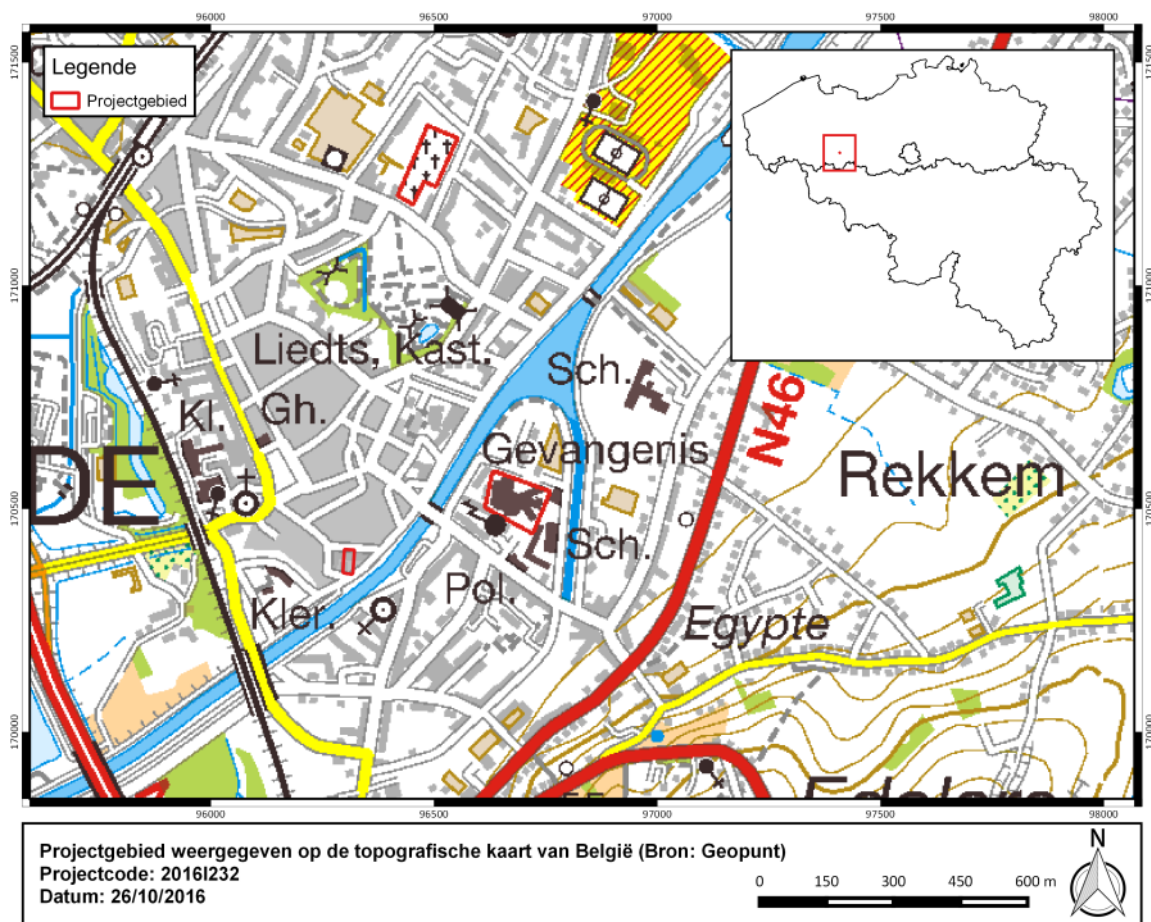
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

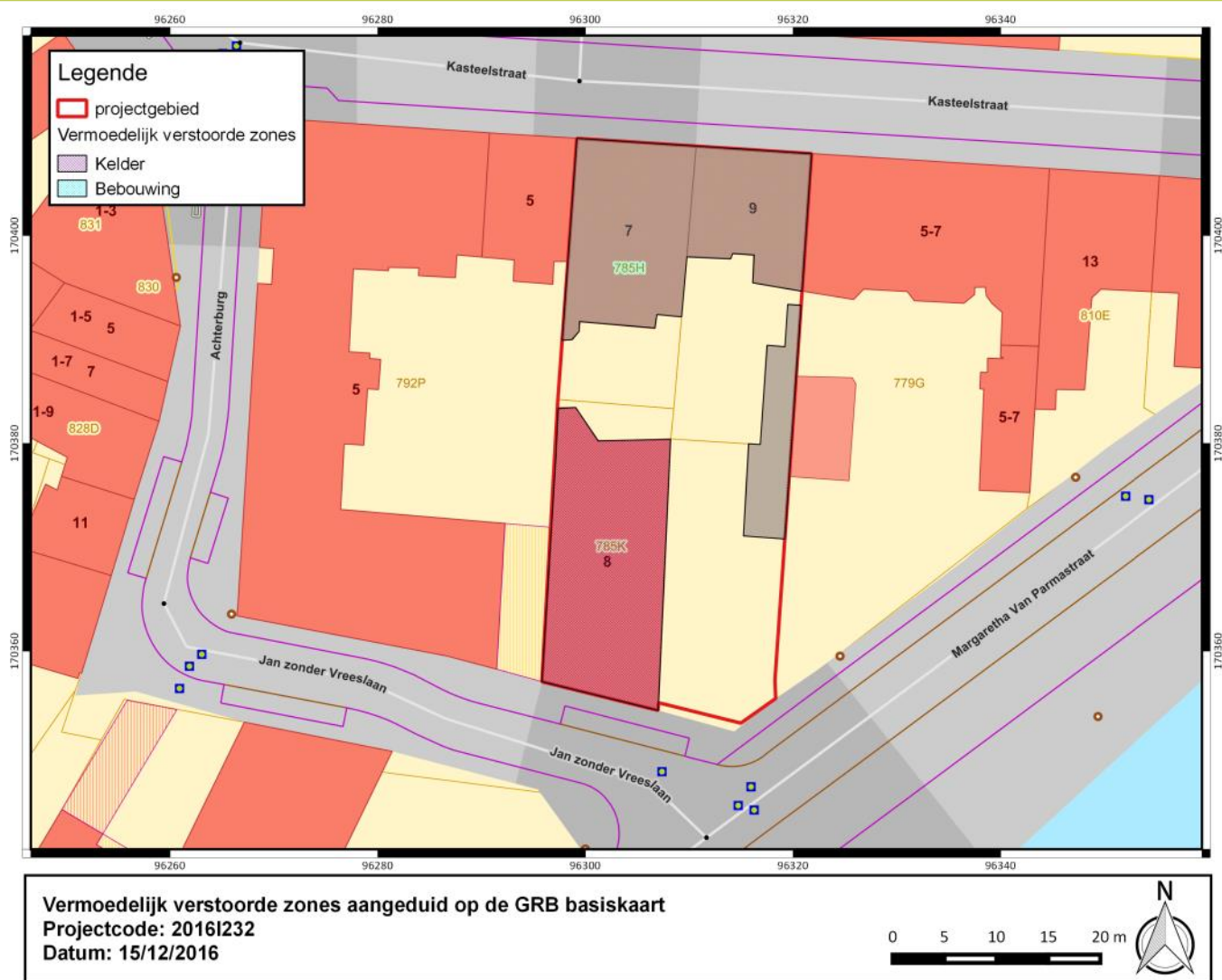
a) Projectcode	2016I232	
b) Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan	/	
c) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Oudenaarde
	Deelgemeente	/
	Postcode	9700
	Adres	Kasteelstraat 7 en 9 – Jan Zonder Vreeslaan 8 en ongekend nr. 9700 Oudenaarde
	Toponiem	Jan Zonder Vreeslaan
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 96265 Y _{min} = 170352 X _{max} = 96350 Y _{max} = 170410
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	1 ^e Afdeling, Sectie B, percelen 785h, 782d, 785k, 808b Figuur 1	
f) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
g) De begin- en einddatum van de uitvoering van het onderzoek	November-december 2016	
h) De relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed die van toepassing zijn op het onderzochte gebied, de eventuele archeologische site en het onderzoek zelf	Bureauonderzoek	
i) Overzichtsplan met afbakening van verstoorde zones	Digitale bijlage, terreinprofiel 1Figuur 3	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt)

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt)

Figuur 3: Vermoedelijk verstoorde zones weergegeven op de GRB basiskaart (bron: Geopunt).

1.1.2 Juridische context

Het projectgebied wordt op het gewestplan aangeduid als een woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde (code 0101). Bovendien bevindt het zich binnen de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Oudenaarde¹.

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag binnen een vastgestelde archeologische zone waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van de ingreep in de bodem van het plangebied in kwestie bedraagt meer dan 100 m² en de oppervlakte van de kadastrale percelen is meer dan 300m² (cfr. 1.1.6); vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.1.3 Randvoorwaarden

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is in dit projectstadium organisatorisch-technisch onmogelijk, voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning.

¹ <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/140026>

Momenteel is het projectgebied bebouwd. De archeologische prospectie kan aldus pas aangevat worden na de sloop van de aanwezige bebouwing.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure, waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.1.4 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt het slopen van bestaande bebouwing met behoud van 2 gevels en het oprichten van een residentie van 17 appartementen met 29 ondergrondse garages. Het projectgebied wordt in deze studie projectgebied Oudenaarde-Pamele genoemd.

Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van het projectgebied. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Bij de bureaustudie dienen minstens volgende vragen beantwoord worden:

- Zijn er op basis van de uitgevoerde bureaustudie indicaties dat er binnen de begrenzing van het projectgebied 1 of meerdere archeologische sites voorkomen?
- Indien dit niet het geval is, kan de bureaustudie hier een verklaring voor geven?
- Indien dit het geval is, wat is de aard, de omvang en de datering van de archeologische site?
- Wat is de landschappelijke/bodemkundige context?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van de eventuele aanwezige archeologische site op micro- en macroschaal?
- Wat is de aard en de waardering van het kennispotentieel?

Het projectgebied wordt gekenmerkt door een hoge densiteit bebouwing.

1.1.5 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen te Oudenaarde, in het zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen. De Markt van Oudenaarde situeert zich ca. 300 meter ten noorden. Ten zuidoosten van de locatie stroomt de Schelde. De noordzijde van het onderzoeksterrein grenst aan de Kasteelstraat, de zuidzijde grenst aan de Achterburg. Ten oosten van de locatie loopt de Margaretha van Parmastraat.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen (Bron: Geopunt)

1.1.6 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

Wat wordt concreet gerealiseerd?

Het slopen van bestaande bebouwing met behoud van 2 gevels en het oprichten van een residentie van 17 appartementen met 29 ondergrondse garages.

Slopen van:

- o Woning Kasteelstraat 7 met behoud van de straatgevel
- o Woning Kasteelstraat 9 + achterbouwen waaronder een garage, maar met behoud van de straatgevel
- o Hotel "De Rantere" Jan Zonder Vreeslaan 8
- o Gemetste tuinmuur t.h.v. perceelsgrens ten westen van het hotel wordt afgebroken en vervangen door een nieuwe gemetste tuinmuur

Bouwen van:

- o een residentie van 9 appartementen aan de Jan Zonder Vreeslaan.
- o een residentie van 8 appartementen aan de Kasteelstraat.
- o Een ondergrondse parkeerplaats voor 29 wagens, 1 ruime fietsenberging, 17 bergingen, 2 vuilnisbergingen, 2 tellerlokalen en 2 onderhoudslokalen die beide residenties verbindt met een gemeenschappelijke ingang via een autolift aan de Jan Zonder Vreeslaan.
- o een tuin bovenop de parkeerkelder met een klein bovengronds volume voor de noodtrap uit de garage.
- o Een binnentuin met ruime private terrassen en intensieve groendaken. Een intensieve daktuin is beloopbaar en laat grassen, struiken en moestuin toe.

Leidingen:

- o Zowel aan de Jan Zonder Vreeslaan als Kasteelstraat komen er nutsleidingen onder het voetpad binnen via de kelder.
- o Een RWA- en DWA- afvoerbuys verlaten het gebouw door de kelderwand aan beide straatzijdes en sluiten aan op de huidige riolering in de straat aanwezig.

Funderingen:

- o Het nieuwe bouwvolume zal gerealiseerd worden op een paalfundering.
- o De vloerplas in de nieuwe kelder bevindt zich op $-3,45$ m t.o.v. de nieuwe vloerplas van het gelijkvloers in de Kasteelstraat. Onder de gewapende betonplaat (dikte: ± 40 cm) van de kelder bevindt zich nog een onderkoffer van 20 cm. (aanzet onderkoffer zit dus op $\pm -3,45 + 40 + 20 = \pm -4,05$ m)
- o We graven dieper uit dan de kelders van de bestaande bebouwing op het terrein.
- o De vloerplas van de bestaande kelder van hotel "De Rantere" in de Jan Zonder Vreeslaan bevindt zich op $\pm -3,06$ m t.o.v. de nieuwe vloerplas van het gelijkvloers in de Kasteelstraat.

Kelder = $\pm 1.237\text{m}^2$

- o Het volledige perceel wordt onderkelderd met een ondergrondse parkeerplaats voor 29 wagens, 1 ruime fietsenberging, 17 bergingen, 2 vuilnisbergingen, 2 tellerlokalen en 2 onderhoudslokalen.
- o Diepte : zie hierboven

Regenwater- en septische putten:

- o Septische put 12.000 L aan Jan Zonder Vreeslaan = $8,25\text{ m}^2$
- o Regenwaterput 25.000 L aan Jan Zonder Vreeslaan = $12,90\text{ m}^2$
- o Bufferput 12.000 L aan Jan Zonder Vreeslaan = $7,06\text{ m}^2$
- o Septische put 8.850 L aan Kasteelstraat = $4,63\text{ m}^2$
- o Regenwaterput 25.000 L aan Kasteelstraat = $12,91\text{ m}^2$
- o Diepte : zie hierboven (aanzet onderkoffer : $\pm -4,05$ m)

Liftkokers:

- o Autolift aan Jan Zonder Vreeslaan = $19,87\text{ m}^2$
- o Liftkoker aan Jan Zonder Vreeslaan = $6,54\text{ m}^2$
- o Liftkoker aan Kasteelstraat = $5,51\text{ m}^2$
- o Diepte : liftput max $\pm 1,4$ m onder nieuwe vloerplas kelder ($= -3,45\text{m}$). hieronder dan ook nog plaat van 40 cm $\Rightarrow 3,45 + 1,4 + 0,40 = 5,25\text{m}$

o Diepte : put onder autolift : min $\pm 0,72$ m onder nieuwe vloerplas kelder (= $- 3,45$ m) . hieronder dan ook nog plaat van 40 cm + onderkoffer van 20 cm $\Rightarrow 3,45 + 0,72 + 0,40 + 0,20 = 4,77$ m

1.1.7 Archeologisch potentieel

Projectgebied Oudenaarde-Pamele wordt gekenmerkt door een hoge bewoningsdensiteit in het verleden. De bureaustudie werd dan ook uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 12.5.2.3.

1.1.7.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.1.7.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.1.7.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.1.7.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

Bron	Jaartal
Deventer	1558
Sanderus	1641
Vedastus du Plouich	1649
Nicolas de Nézot	1748-1752
Kaart van Ferraris	1771-1777
Kadastraal plan	Eind 18 ^{de} eeuw
Kaart van Desmares	1820
Atlas der Buurtwegen	1843-1845

Op basis van dit kaartmateriaal kan de bewoningsgeschiedenis vanaf de tweede helft van de 16de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.1.7.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

1.2 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

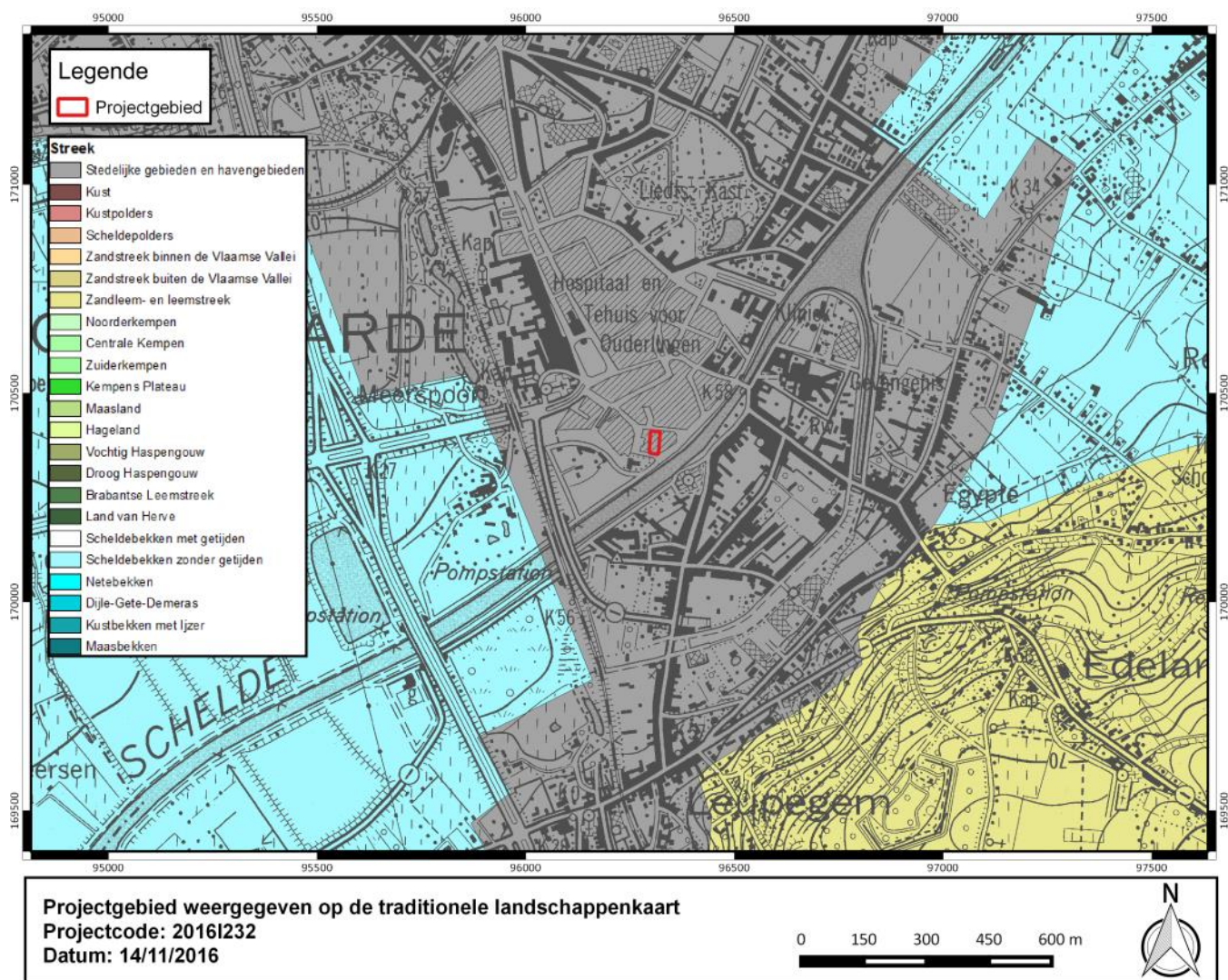
1.2.1 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Stedelijke gebieden en havengebieden
Tertiair	Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)
Quartair	Type 3a: fluviatiele afzetting/eolische afzetting/fluviatiele afzetting
Bodemtypes	OB
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Gemiddelde hoogte ca. 12,5 m TAW
Hydrografie	Boven-Scheldebekken (deelbekken Scheldeheuveld) Rivieren: Bovenschelde

1.2.1.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het projectgebied is gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden. Er kan opgemerkt worden dat, indien er geen verstedelijking aanwezig zou zijn, het gelegen is in het Scheldebekken zonder getijden.

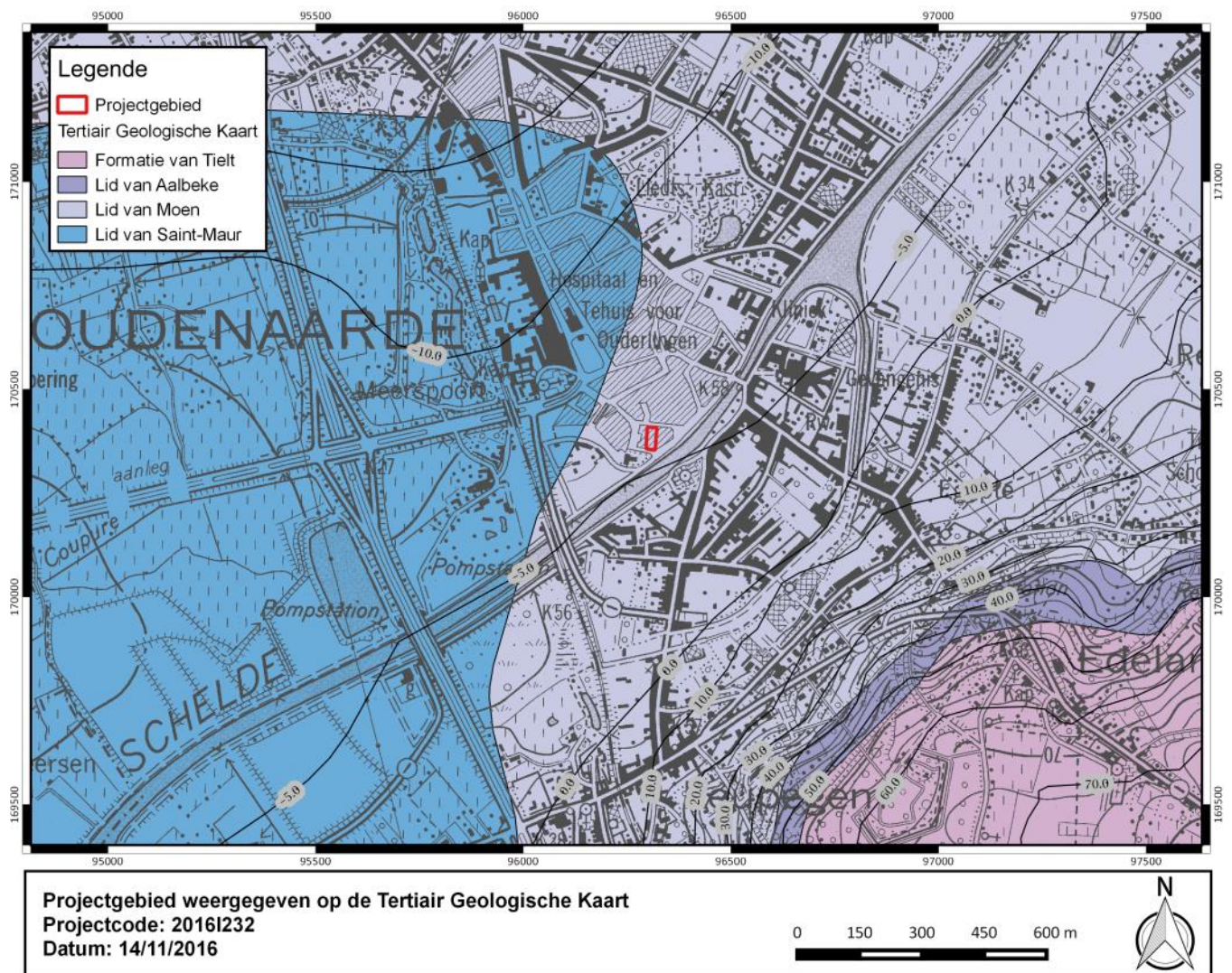
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).

1.2.1.2 Geologie

1.2.1.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Moen. Dit lid is deel van de Formatie van Kortrijk. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

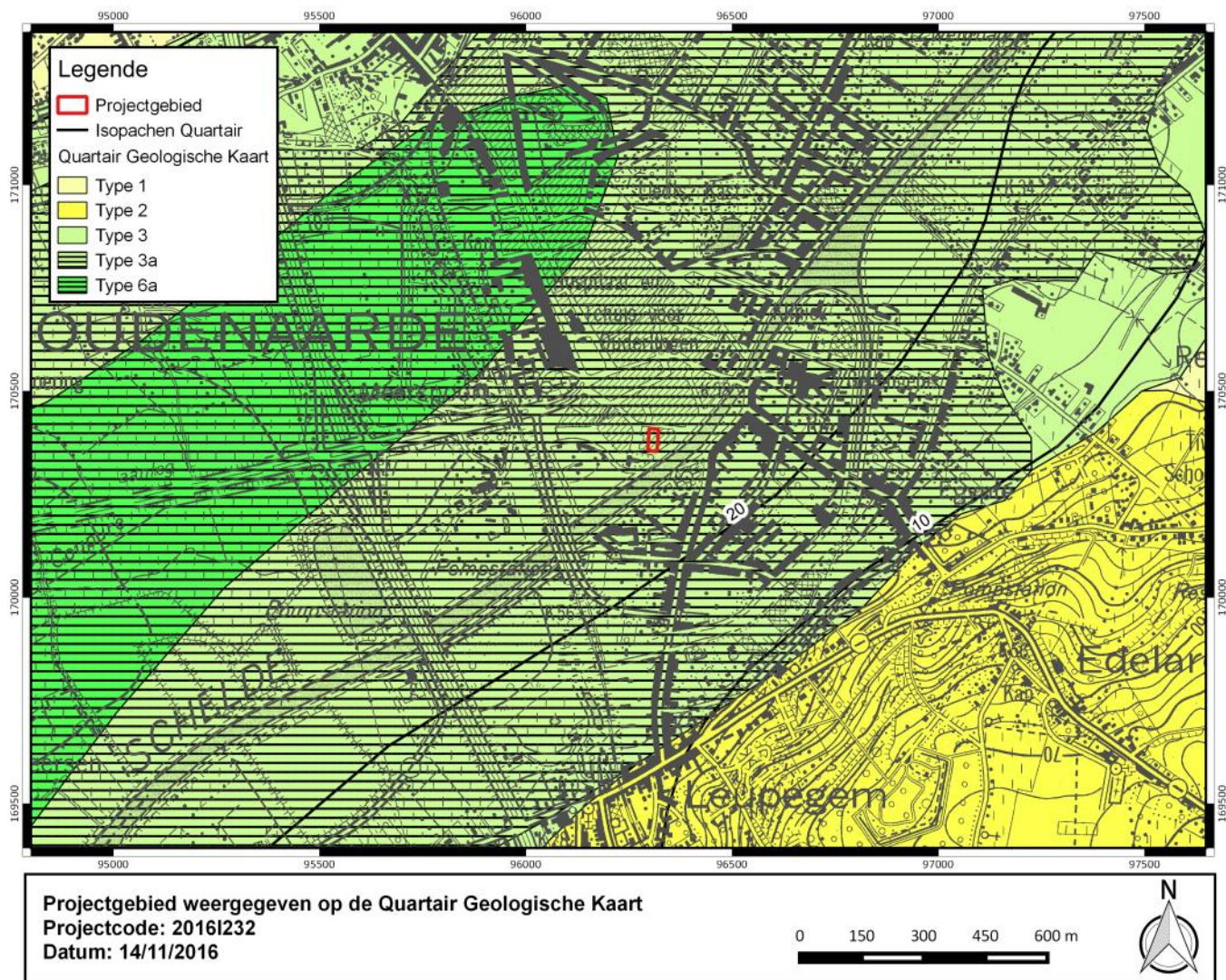
Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.2.1.2.2 Quartair

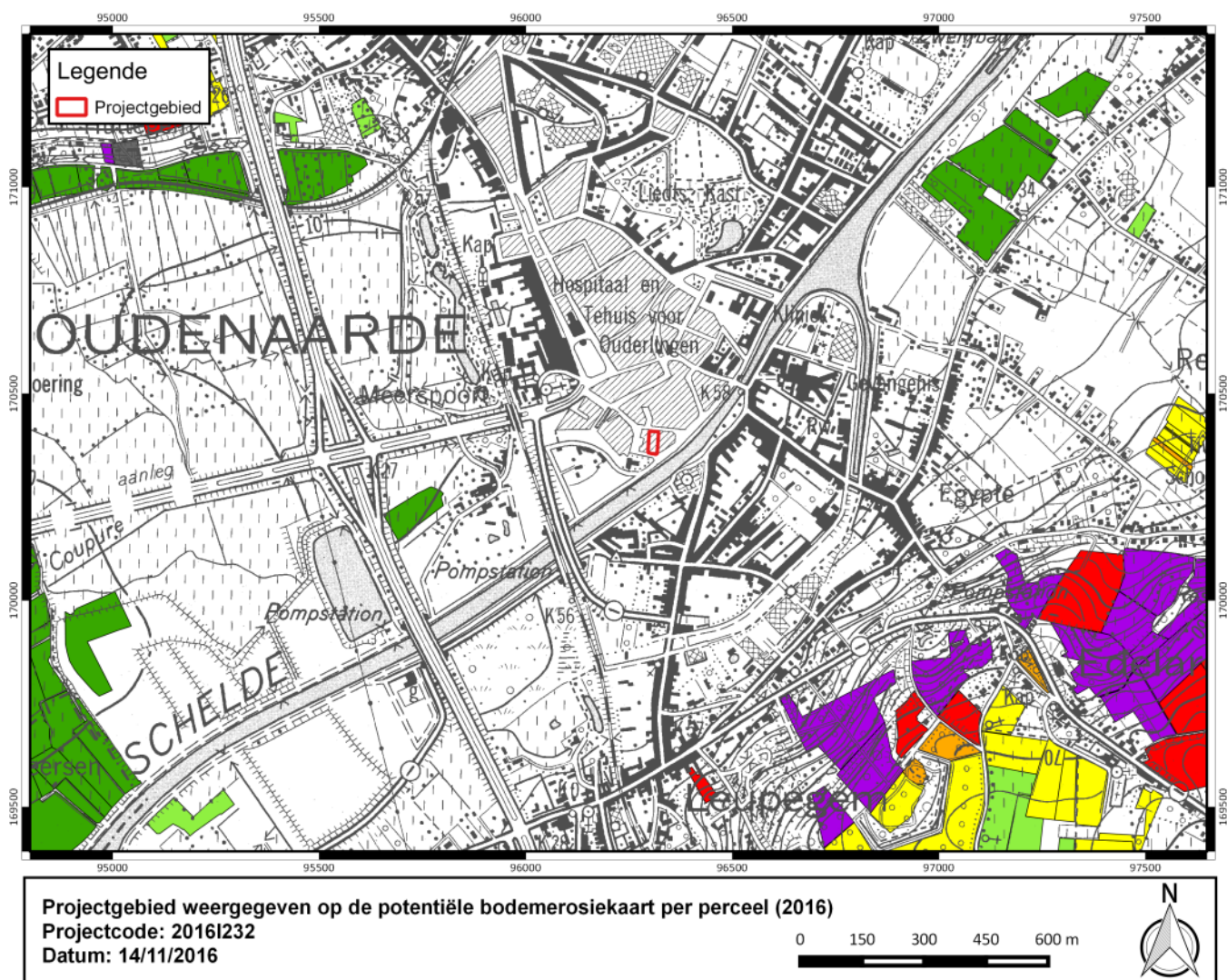
Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3a**. Dit bestaat uit een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan als basis gevolgd door een eolisch afgezet pakket van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclus) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.2.1.3.2 Bodemerosie

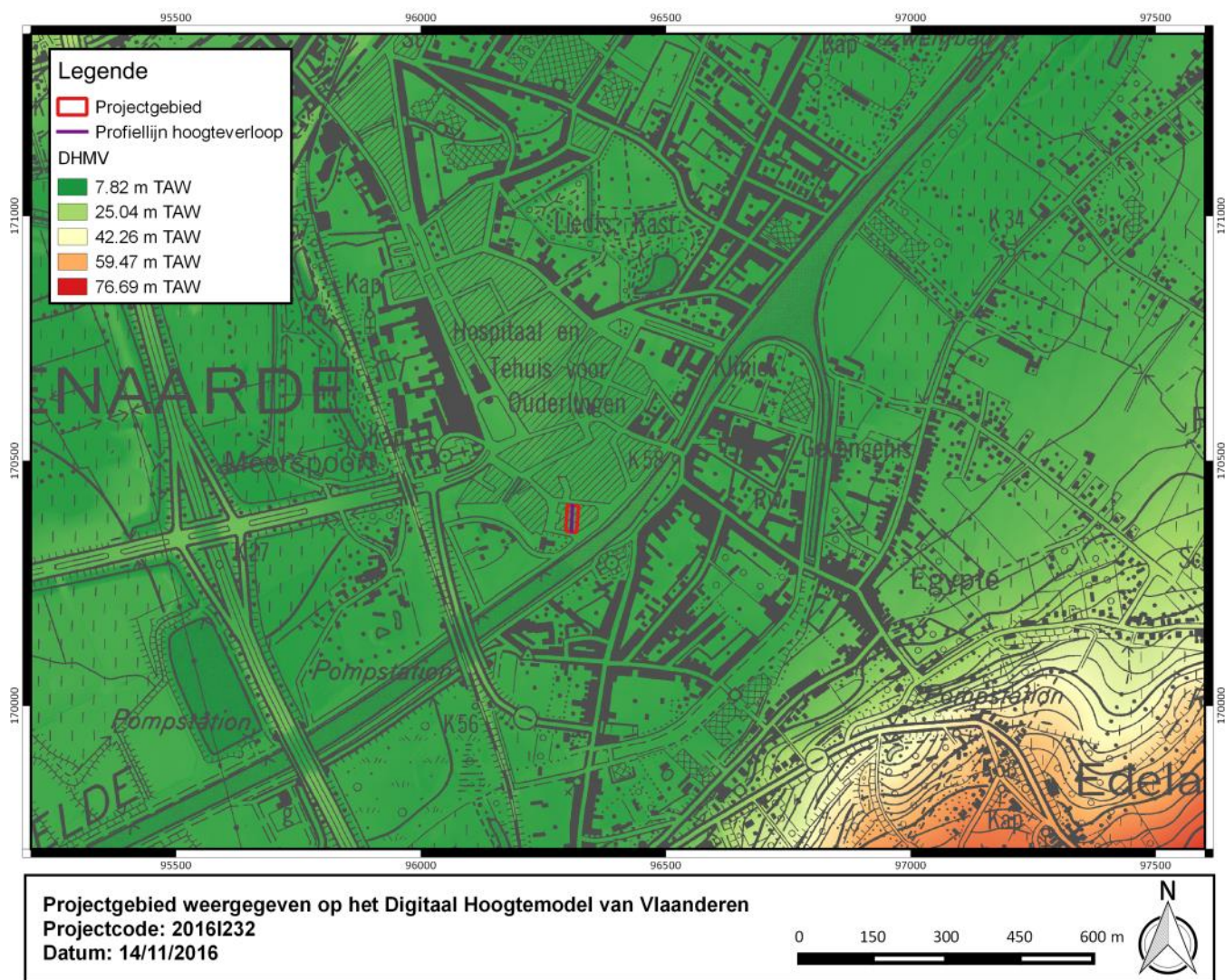
De potentiële bodemerosie binnen het projectgebied is niet gekend maar kijkende naar de overige percelen binnen de alluviale vlakte van de Schelde kan afgeleid worden dat de potentiële bodemerosie verwaarloosbaar zal zijn.

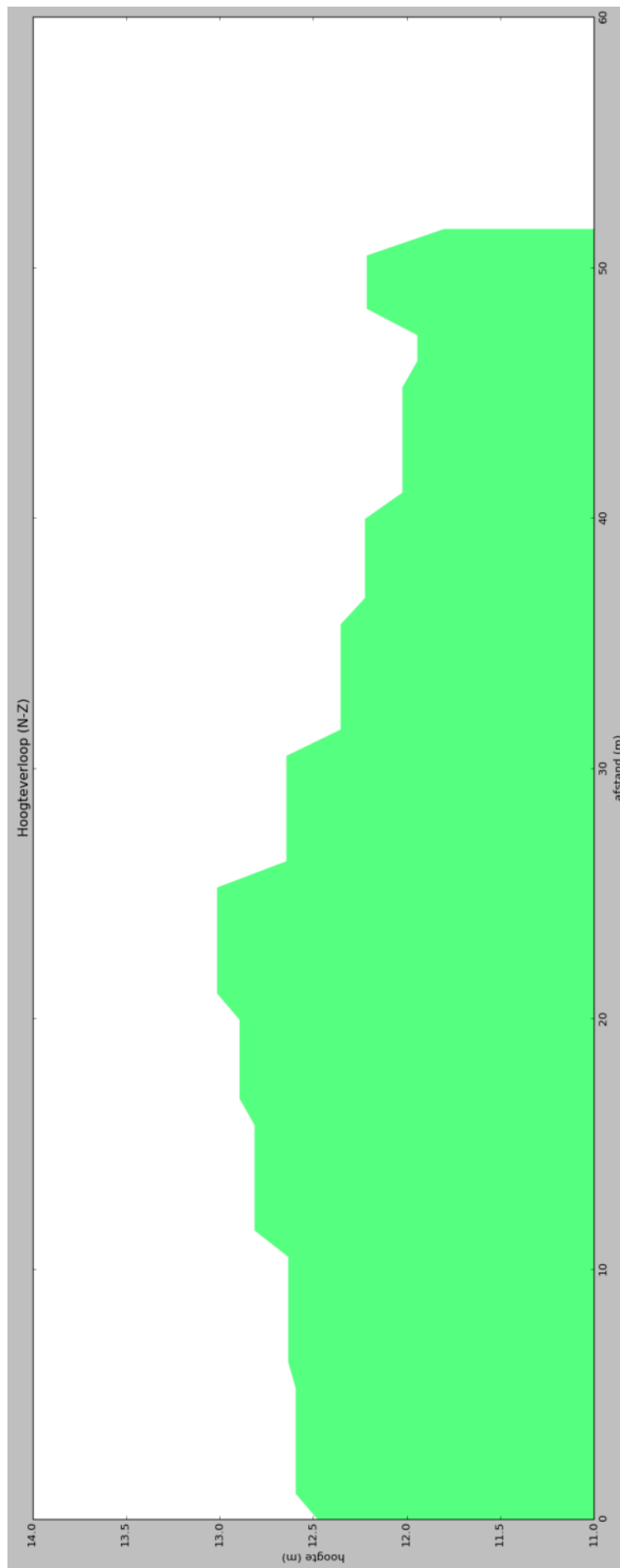
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2016) (bron: Geopunt).

1.2.1.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied ligt in de alluviale vlakte van de Schelde. Het kent een volledig vlak reliëf en ligt op een hoogte van ca. 12,5 m TAW.

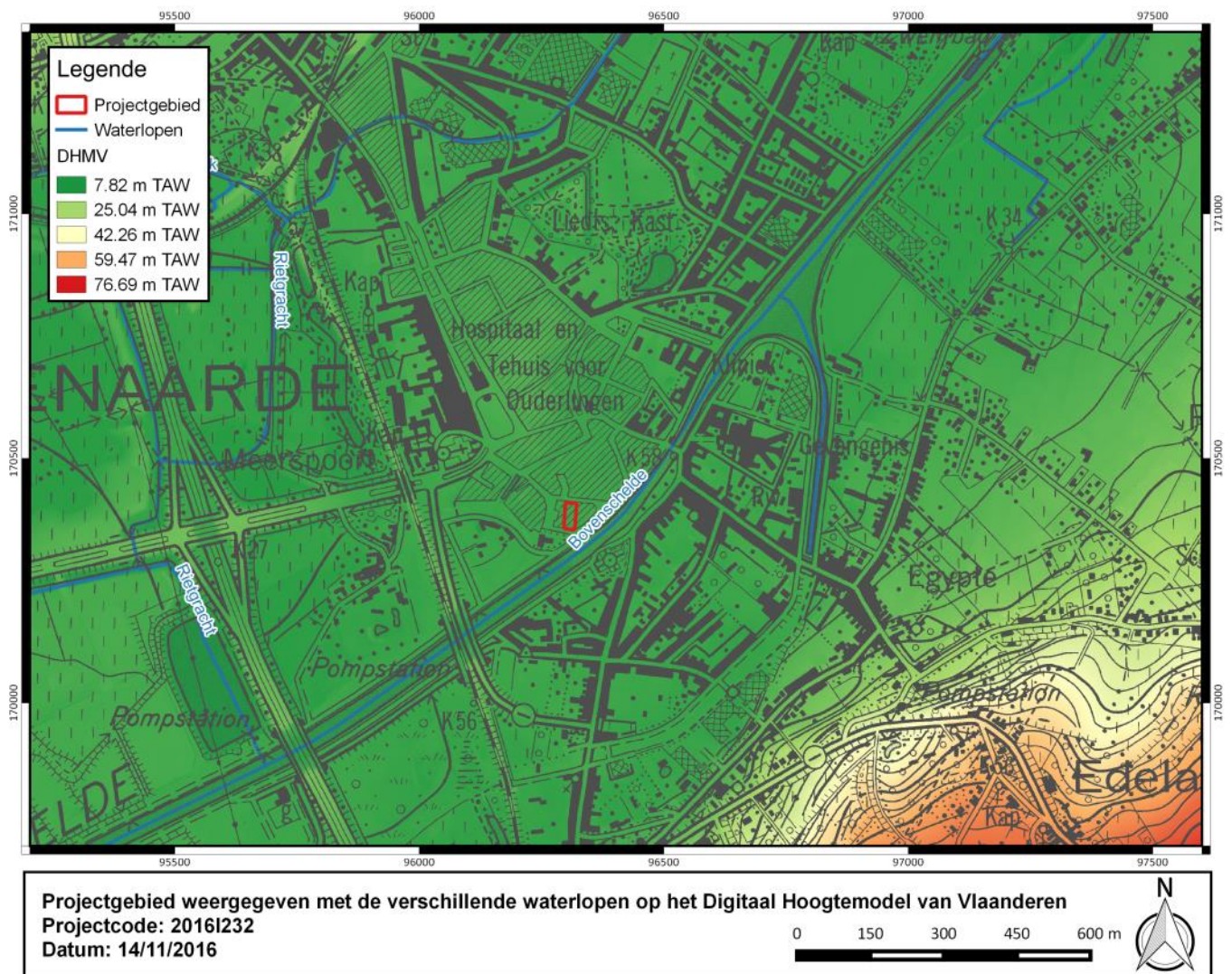
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van noord naar zuid) volgens de profiellijn weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

1.2.1.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het Boven-Scheldebekken (deelbekken Scheldeheuvels). De Bovenschelde stroomt net ten zuiden van het projectgebied, doch deze is gekanaliseerd.

Figuur 12: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

1.2.2 Gekende archeologische waarden

1.2.2.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.2.2.1.1 Historische achtergrond

Algemene geschiedenis van Oudenaarde

De gunstige ligging van Oudenaarde aan de Schelde stimuleerde de handelsactiviteit en de ontwikkeling van een nederzetting op beide oevers tot een stedelijk gebied. Oudenaarde is ontstaan na de teloorgang van de vroeg-middeleeuwse *portus* Ename, als een nieuwe nederzetting stroomopwaarts op de Schelde, op de plaats waar de graaf van Vlaanderen tussen 1000 en 1030 een burcht had gebouwd. Iets verder op de westoever van de Schelde ontstond een woonkern en handelsnederzetting bij de Sint-Walburgakerk. Vermoedelijk is deze 11de-eeuwse Sint-Walburgaparochie een afsplitsing van de moederparochie Eine. Aan het eind van de 11de eeuw ontstond aan de oostoever van de Schelde tevens de '*ville neuve*' Pamele, dat behoorde tot de heer van Pamele-Oudenaarde. Reeds in de 12de eeuw kreeg Pamele een stadskeure. In 1384 verenigde de graaf van Vlaanderen de baljuwschappen van Pamele en Oudenaarde.

Het uitzicht van de middeleeuwse stad werd in belangrijke mate bepaald door het religieuze leven. Sedert de 13de eeuw waren in de stad een groot aantal kloostergemeenschappen gevestigd. In de 14de eeuw werd - samen met een belfort en lakenhal - een groot rechthoekig marktplein aangelegd, waarop de voornaamste straten uitkwamen die naar de vroegere stadspoorten voeren. De kleine stad verrijkte aanzienlijk door een bloeiende lakennijverheid, tapijtindustrie en zilversmeedkunst.

In 1667 valt Lodewijk XIV Vlaanderen binnen. Frankrijk behoudt Oudenaarde ook na het Verdrag van Aken (1668) waarna Vauban de opdracht gaf om de versterkingen van Oudenaarde aan te passen. De Frans-Spaanse oorlog breekt opnieuw uit in 1683. Oudenaarde werd stevig getroffen door beschietingen en bombardementen. Meer dan de helft van de huizen en kerken werd in as gelegd.

Aan het eind van de 18de eeuw verloor Oudenaarde haar uitzicht van versterkte stad. In 1782 werden de vesten verkocht op bevel van Jozef II, met verplichting tot afbreken en opvullen. Ook het Kasteel van Pamele werd in dit jaar gesloopt. De ingerichte burgerhuizen met empiregevels getuigen van materiële welstand in de Franse en Hollandse periode. Karakteristiek voor deze periode zijn de bepleisterde neoclassicistische lijstgevels die werden opgetrokken voor 16de en 17de -eeuwse woningen. De stad kende een industriële opbloei in de 19de eeuw. Deze was gekenmerkt door een grote concentratie van kleine bedrijfjes en handelsnijverheid in de gehele oude stadskern. De grote bedrijven waren voornamelijk ingeplant aan de waterwegen.²

Kasteel van Pamele

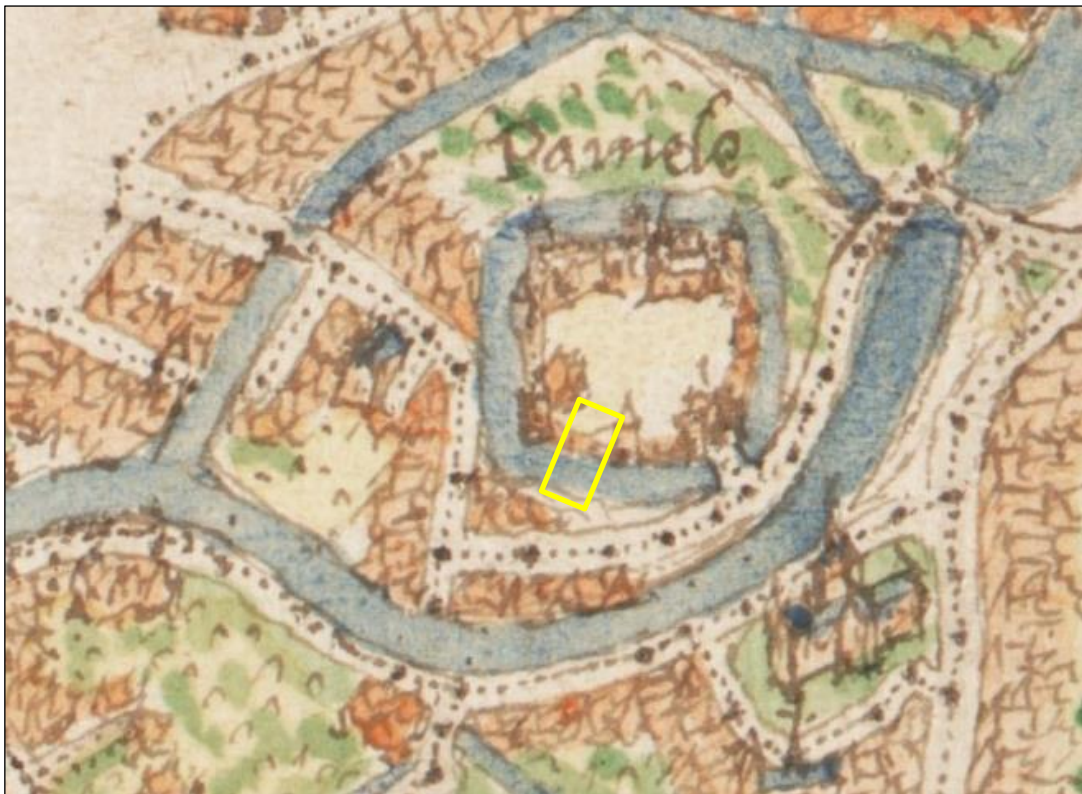
De oprichting van de burcht moet vermoedelijk gedateerd worden tussen 1000 en 1030, het jaar waarvoor het eerst melding wordt gemaakt van de stad Oudenaarde. Allicht werd de burcht opgericht als uitvalsbasis voor een oostwaartse expansie van Boudewijn IV. Het middeleeuws kasteel van Pamele of de Borch van Oudenaarde' werd in leen gegeven aan de Baron van Pamele, die tevens gouverneur en heer van Oudenaarde was. Andere historici stellen dat de burcht door de heren van Oudenaarde werd opgetrokken.³ In 1038 duikt Hugo, de oudst bekende heer van Oudenaarde, als eerste eigenaar van de burcht in de bronnen op. In 1064 wordt voor het eerst melding gemaakt van een '*turris Aldenardensis*' en in 1127 van een stenen toren. De 11^e-eeuwse donjon werd in de 13de eeuw vervangen door een kasteel

² Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Oudenaarde, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121247> (geraadpleegd op 1 december 2016).

³ Van Hoecke 2005: 44-45.

met uitspringende torens. Guillaume de Locquenghien, heer van Oudenaarde en baron van Pamele, liet de vervallen versterking vervangen door een nieuw kasteel in 1127. Cartografische bronnen, zij het van een latere periode, tonen aan dat het omwalde kasteel een onregelmatige achthoekige vorm had rondom een binnenplaats met op de noord-, west- en oosthoek ronde torens en in de weermuren ertussen nog eens kleinere torens. De toegang bestond uit een valbrug met een imposant poortgebouw dat geflankeerd was door ronde torens. P. Van Butsel stelt dat een deel van het kasteel uitbrandde in 1374, waarna het op een sierlijke manier heropgebouwd werd.⁴ Documenten betreffende herstellingen aan het kasteel uit het stadsarchief van Oudenaarde wijzen erop dat het kasteel in het derde kwart van de 17de eeuw nog steeds onderhouden werd.⁵ Bij de beschieting van de stad door de Franse troepen van Lodewijk XIV werd het kasteel volledig afgebrand. Het Kasteel van Pamele werd gesloopt in 1782. De gronden van het kasteel werden verkaveld en opgekocht door particulieren. Dit blijkt uit een rekest van de Prins van Gavere om delen van het Oud kasteel van Pamele te mogen verkopen.⁶ De Kasteelstraat werd dwars doorheen de versterking opgetrokken (1786) en werd in 1806 voor het eerst gekasseid.⁷

1.2.2.1.2 Historische kaarten

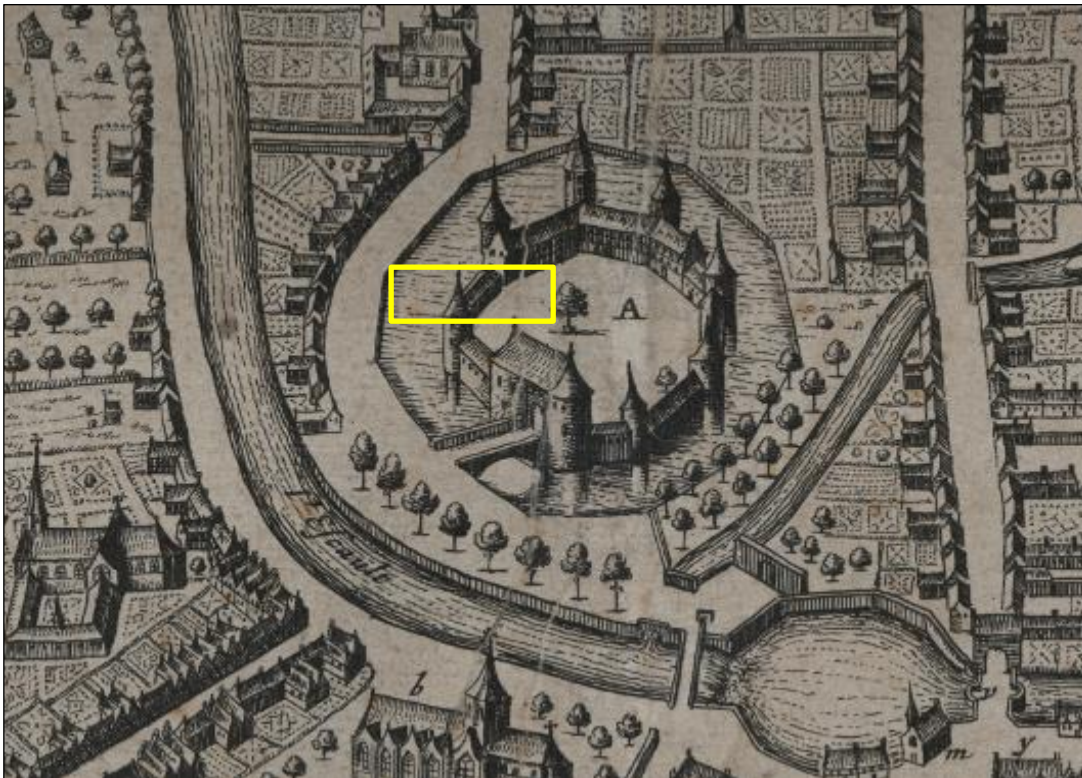
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart, 1558 (Stadsarchief Oudenaarde)

⁴ Van Butsele, P., 1985: p.68

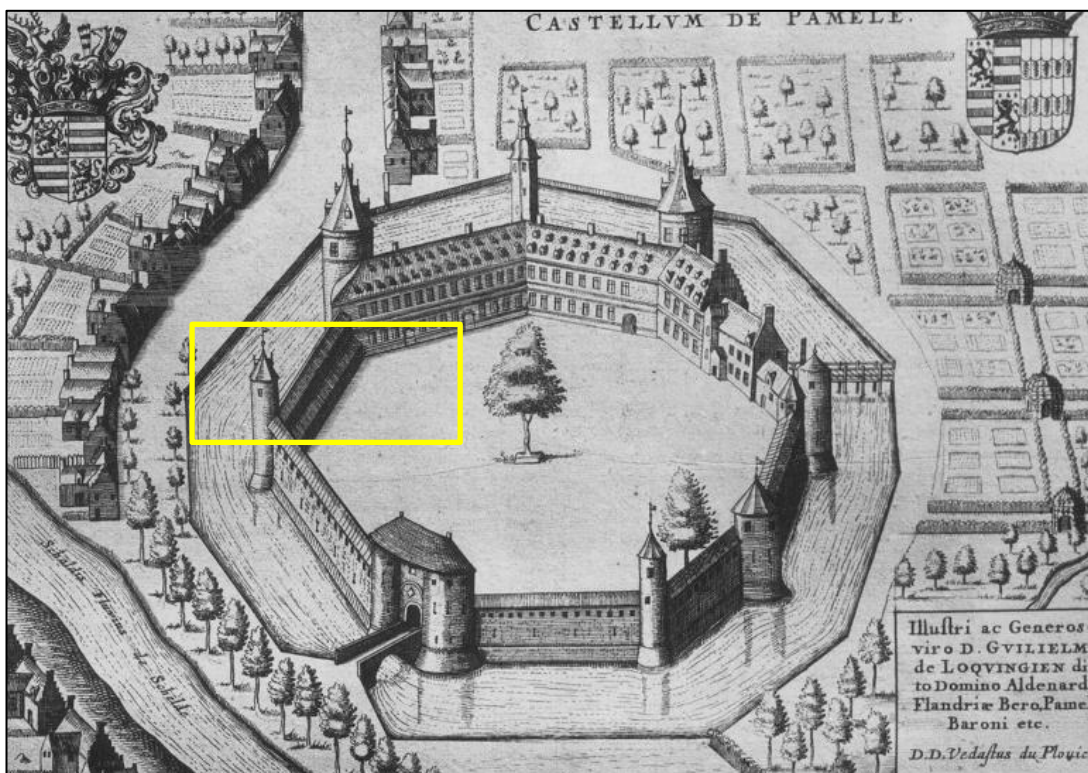
⁵ Stadsarchief Oudenaarde, nr. 889.120.1.

⁶ Stadsarchief Oudenaarde, nr. 889.144.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Kasteelstraat, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/104593> (geraadpleegd op 9 november 2016).

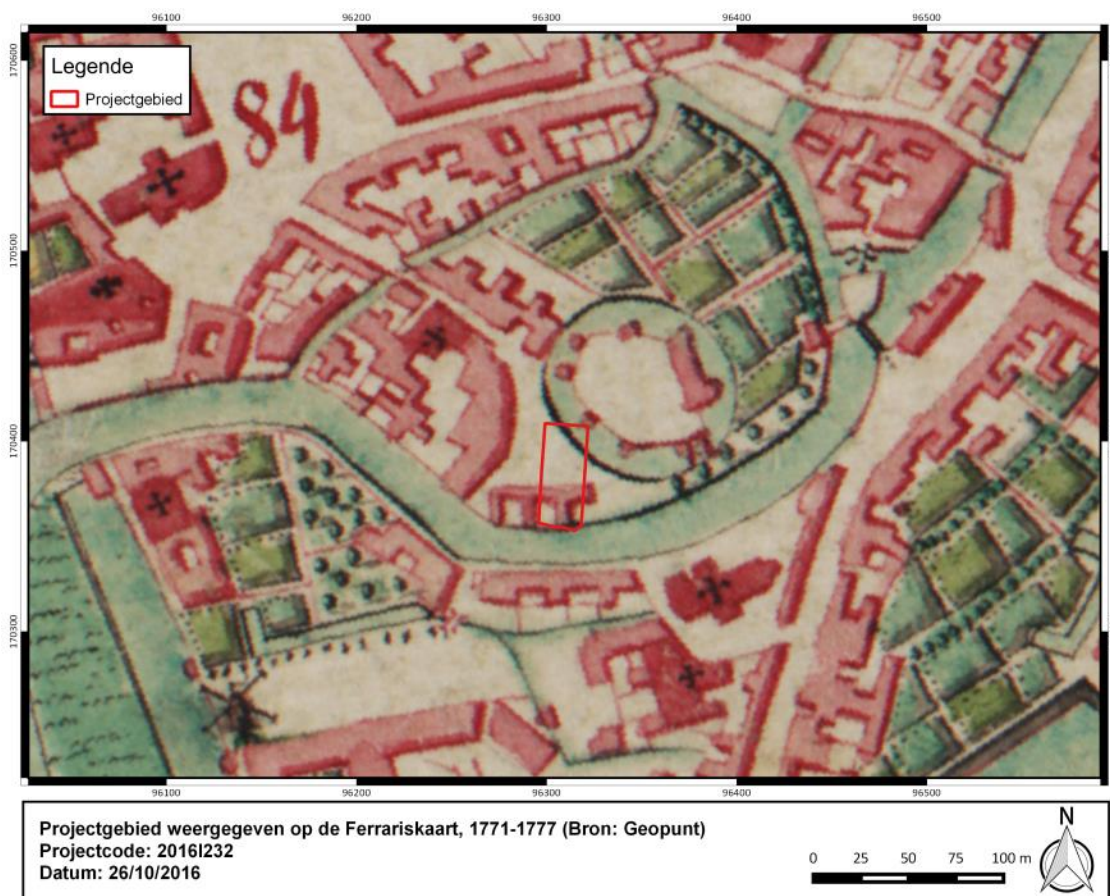
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Sanderuskaart, 1641 (Stadsarchief Oudenaarde)

Figuur 15: Het Kasteel van Pamele, Vedastus Du Plouich, 1649 (Stadsarchief Oudenaarde)

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de maquette van Nicolas de Nézet, 1748-1752 (Stadsarchief Oudenaarde)

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferriskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)

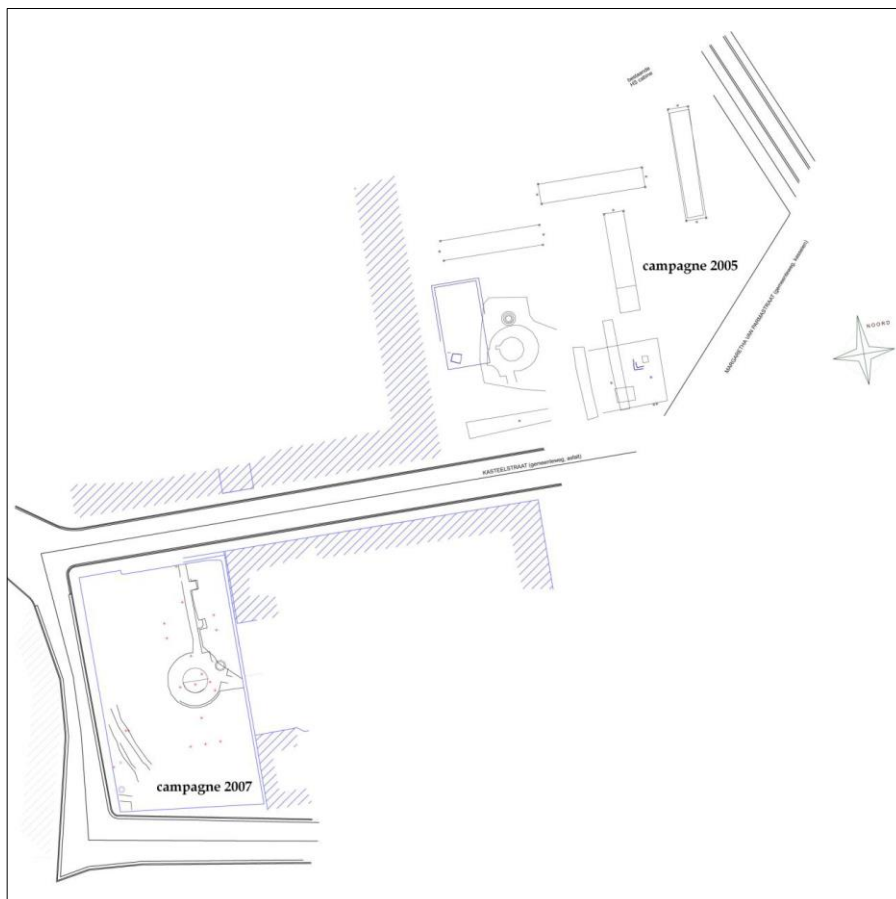

Figuur 18: Schets van het kasteel van Pamele (vermoedelijk 18de-eeuws)

Kaarten van de 16de tot de 18de eeuw geven een beeld van de omvang en het uitzicht van het Kasteel van Pamele. Het kasteel had, zoals gesteld, een onregelmatige achthoekige vorm rondom een binnenplaats met op de noord, west- en oosthoek ronde torens en in de weermuren ertussen nog eens kleinere torens. De toegang bestond uit een valbrug met een imposant poortgebouw dat geflankeerd was door ronde torens. Rondom het kasteel is een ringgracht gegraven. Het uitzicht van het kasteel vertoont over de verschillende cartografische bronnen veel gelijkenissen. Binnen het projectgebied situeert zich de kasteelmuur en mogelijk een deel van de eerste toren ten westen van het poortgebouw. Het noordelijk deel van de locatie ligt binnen de kasteelmuur, het zuidelijk deel is gelegen in de walgracht. De gegeorefereerde Ferrariskaart vertoont een foutmarge, waardoor de locatie van het projectgebied verkeerd op de kaart staat aangeduid.

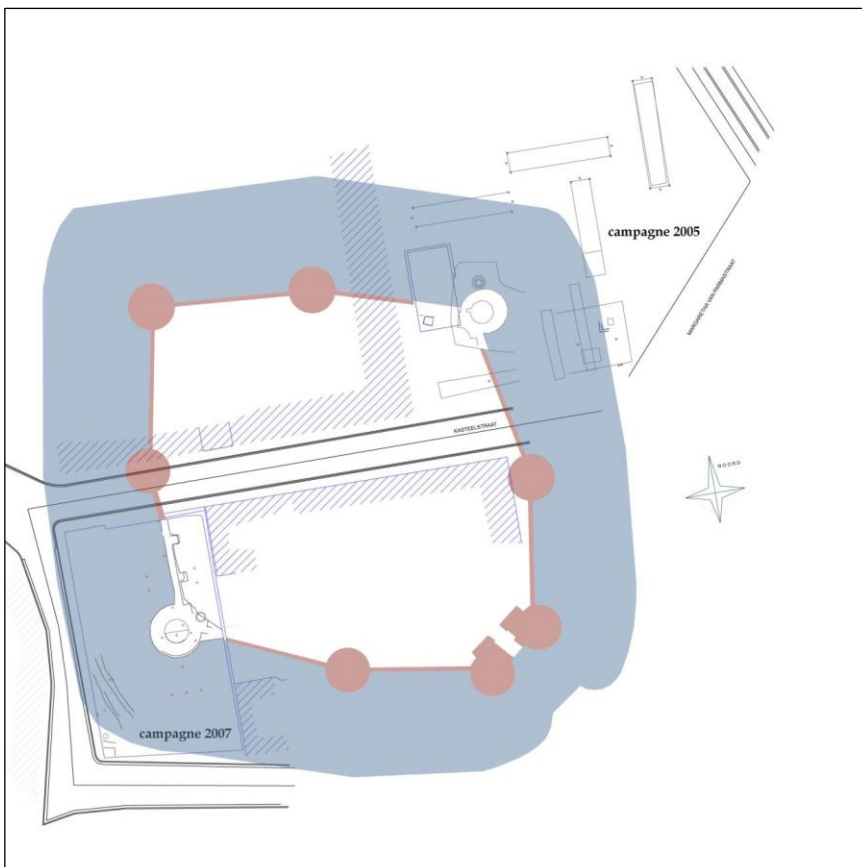
Figuur 19: Kadastraal plan van de 18de-eeuwse verkaveling van het kasteel (AMEELS 2014, 14.)

Figuur 20: Aanduiding van de opgravingscampagne 2005 en 2007 (AMEELS 2014, fig. 48).

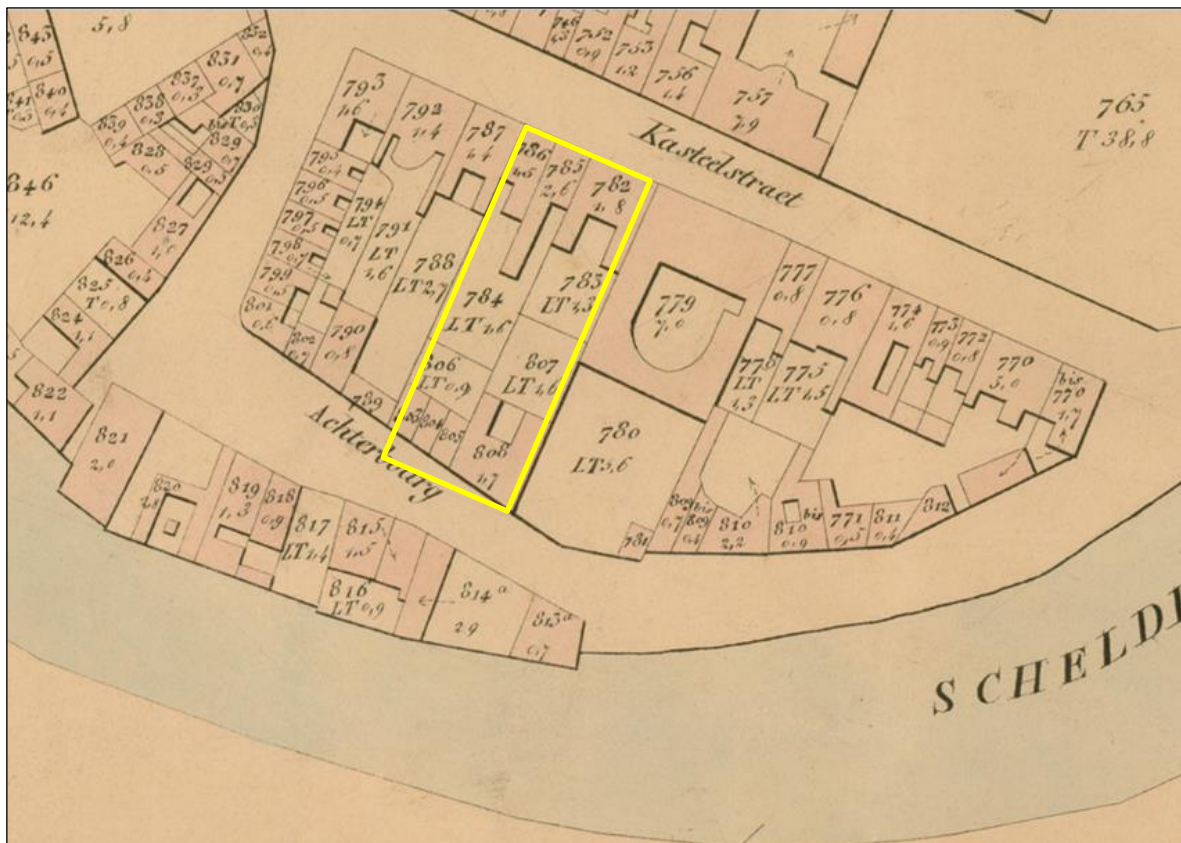

Figuur 21: Opgravingscampagne 2007 (AMEELS 2014, 33.)

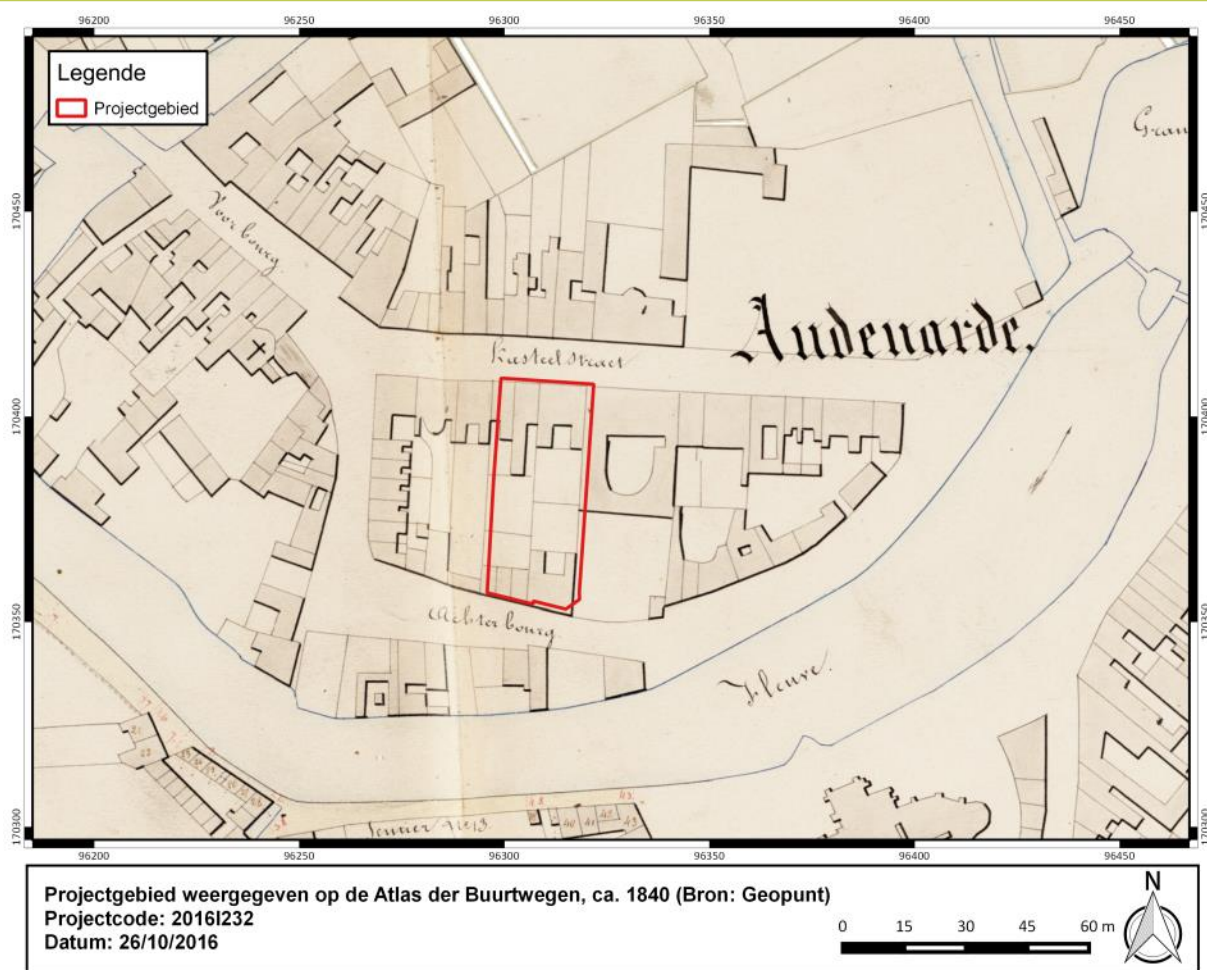

Figuur 22: Aanduiding opgravingscampagne 2007 (AMEELS 2014, fig. 49.)

Naar aanleiding van de verkaveling van het Kasteel van Pamele werd een kadastraal plan opgemaakt. (Figuur 19). Het plan toont niet enkel de nieuwe percelen, maar tevens de plattegrond van het voormalige kasteel. Op het plan is duidelijk te zien dat de Kasteelstraat het voormalige kasteelcomplex doorkruist. Langsheen de voormalige burcht van het kasteel werd de weg 'Achterburg' aangelegd. Een kasteelmuur dwarsst het projectgebied. Aan de oostzijde grenst de locatie aan één van de torens. Het is niet met zekerheid te zeggen of de toren zich binnen het onderzoeksgebied situeert.

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de kaart van Desmares, 1820 (Stadsarchief Oudenaarde)

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt)

Op de kaart van Desmares en de Atlas der Buurtwegen is er bebouwing zichtbaar binnen het projectgebied. Deze bebouwing concentreert zich aan de straatzijden van de Kasteelstraat en de Achterburg. De gronden werden na verkaveling opgekocht in 1787 door verschillende particulieren, zoals blijkt uit het Huisgeldboek van de stad.⁸

Bron	Jaartal	Historische Situatie
Deventer	1558	Kasteelmuur, walgracht, mogelijk deel van toren
Sanderus	1641	Kasteelmuur, walgracht, mogelijk deel van toren
Vedastus du Plouich	1649	Kasteelmuur, walgracht mogelijk deel van toren
Nicolas de Nérot	1748-1752	Kasteelmuur, walgracht, mogelijk deel van toren
Kaart van Ferraris	1771-1777	
Kadastraal plan	Eind 18 ^{de} eeuw	Geen bebouwing, aanduiding van de locatie van de kasteelmuur, walgracht en torens
Kaart van Desmares	1820	Concentratie van bebouwing aan de Kasteelstraat en de Achterburg
Atlas der Buurtwegen	1843-1845	Concentratie van bebouwing aan de Kasteelstraat en de Achterburg

⁸ Stadsarchief Oudenaarde, nr. 602.23.

1.2.2.2 Opgravingscampagnes

Tijdens de campagne van 2005 konden op de hoek van de Kasteelstraat en de Margaretha Van Parmastraat de gracht, de fundering van één van de kasteeltorens en -muur onderzocht worden (CAI 150725)⁹.

Tijdens de campagne van 2007, net ten westen van het projectgebied, (CAI: 150730) werd de torenfundering van de toren ten westen van de locatie blootgelegd, zoals blijkt uit Figuur 21¹⁰. Op Figuur 22 staan de archeologische resten van zowel de campagne van 2005 als van 2007 weergegeven.

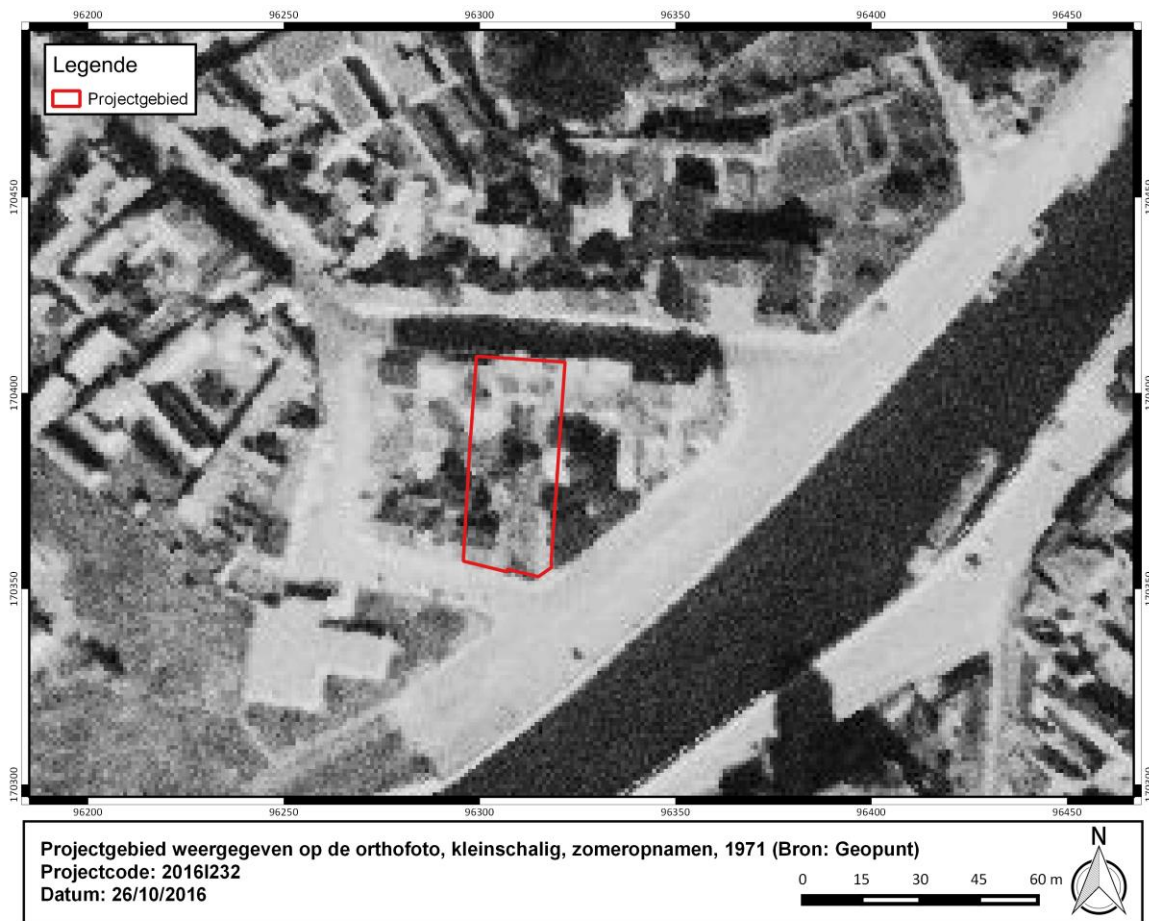
1.2.2.3 Huidige gebruik en verstoringen

Er is weinig evolutie merkbaar in het recente bodemgebruik van de projectlocatie. De orthofoto uit 1971 is onduidelijk. De orthofoto's van 1979-1990, 2000-2003 en 2015 tonen aan dat de bebouwing zich concentreert aan de straatzijden. Ook de westzijde van de locatie is verhard. Het oostelijk deel van de locatie is niet bebouwd en bestaat uit een stadstuin. Ten oosten van deze stadstuin staat een gemetselde tuinmuur. Het gebouw in het zuidelijk deel van de locatie is het voormalige Hotel-Restaurant 'de Rantere' dat zijn deuren opende in de jaren '80 van de vorige eeuw. Het hotel sloot zijn deuren in 2015, maar het gebouw is nog steeds aanwezig.

1.2.2.3.1 Orthofoto's

⁹ AMEELS 2006.

¹⁰ AMEELS 2014.

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)

1.2.2.3.2 Foto's

Figuur 29: Overzichtsfoto Hotel "De Rantere"

Figuur 30: Kasteelstraat 9, te slopen

Figuur 31: Kasteelstraat 7, te slopen

1.2.2.3.3 Verstoringen

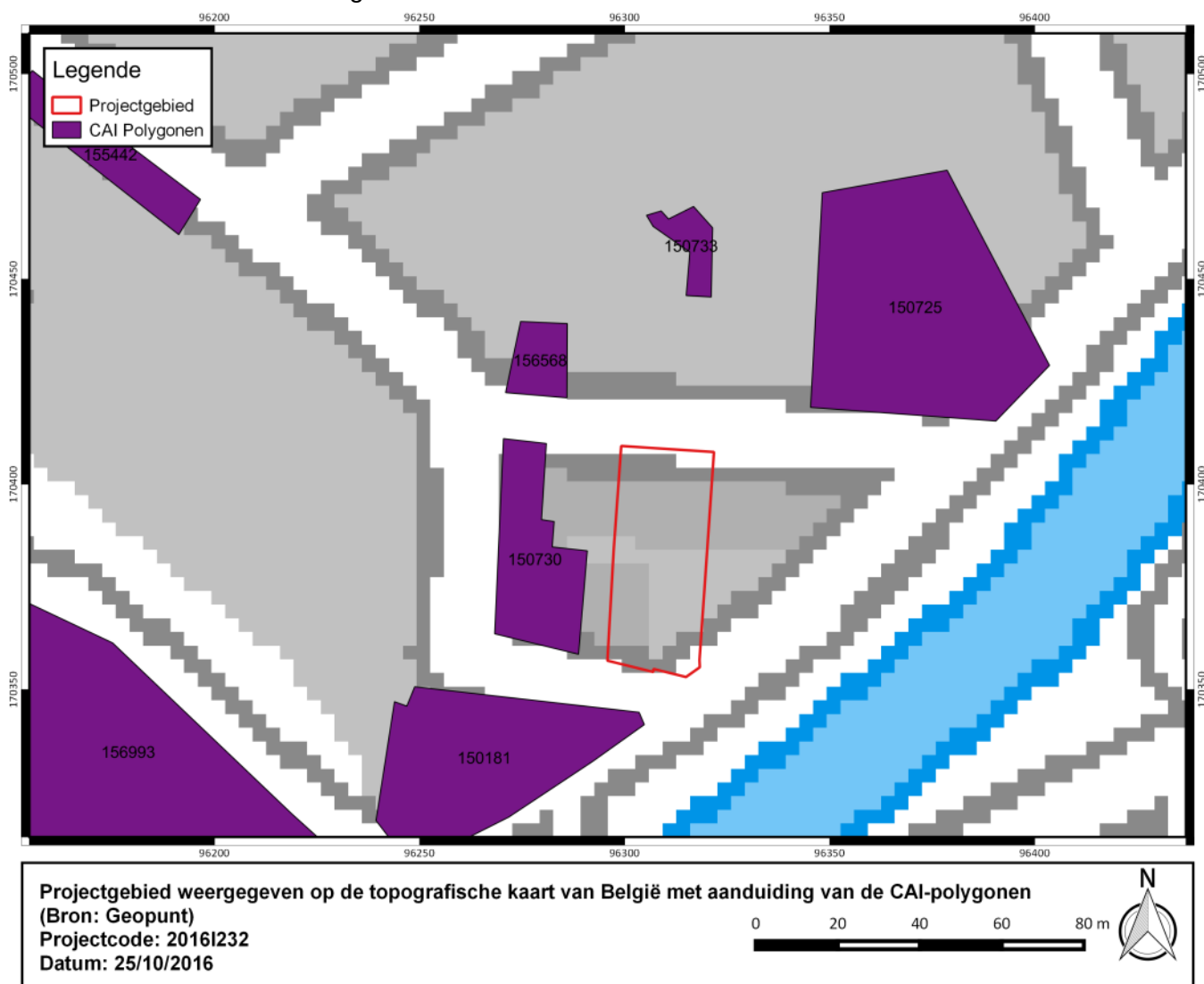
Zowel aan de Jan Zonder Vreeslaan als Kasteelstraat komen er nutsleidingen onder het voetpad binnen via de kelder.

Een RWA- en DWA- afvoerbuis verlaten het gebouw door de kelderwand aan beide straatzijdes en sluiten aan op de huidige riolering in de straat aanwezig.

Terreinprofiel 1 (digitale bijlage) toont dat het bestaande hotel onderkelderd is.

1.2.2.4 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Figuur 32: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België, met aanduiding van de CAI-polygonen

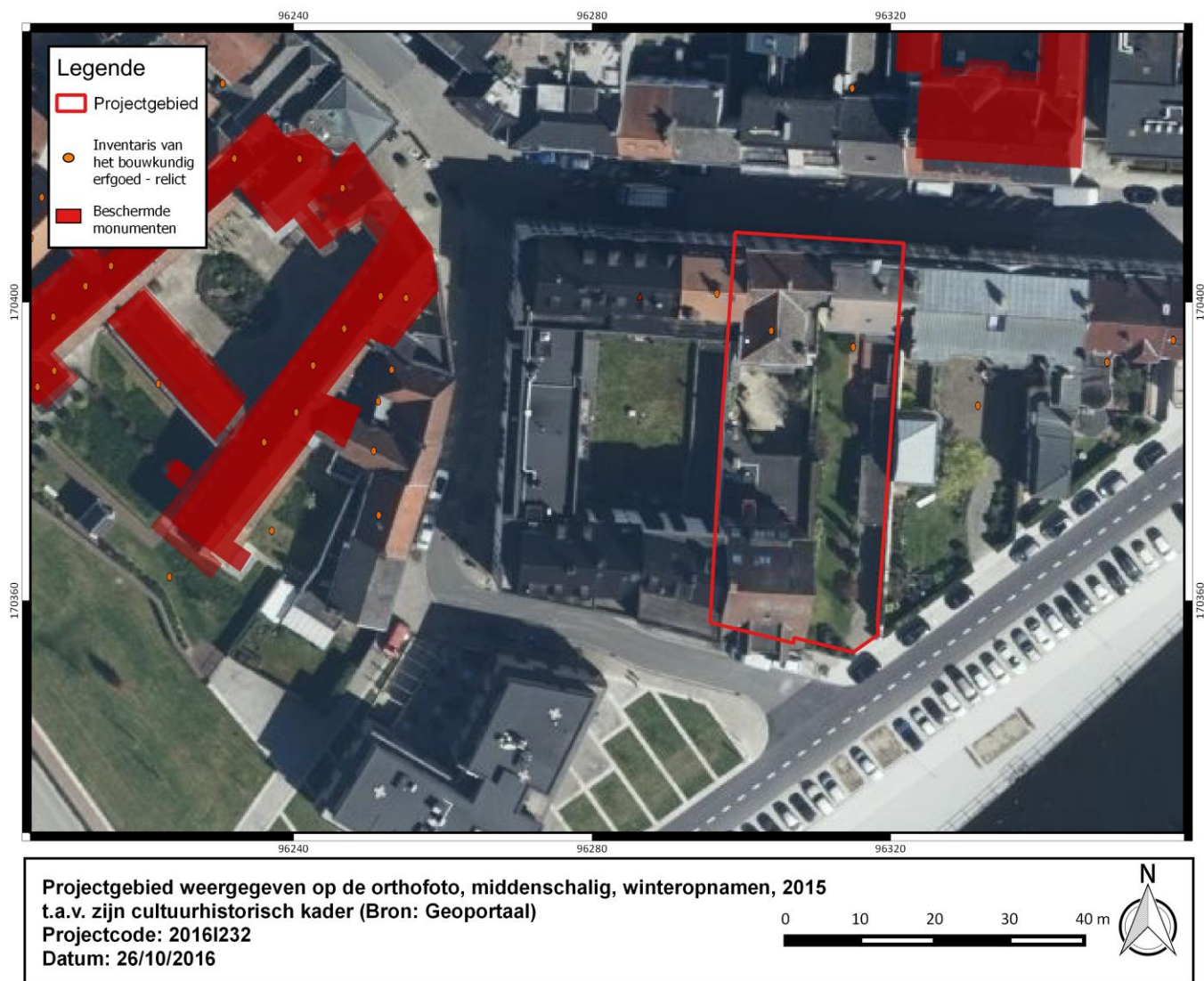
Tabel 3: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
155442	Opgraving (1990) ; NK: 15 meter <u>Grondsporen</u> Volle middeleeuwen: bewoningssporen uit de volle middeleeuwen Late middeleeuwen: muurresten en vloerniveaus van laatmiddeleeuwse steen. In de oudste fase lijkt het te gaan om twee aparte woonhuizen. De oudste van de twee kan ca. 2de helft 12de eeuw/ 1ste helft 13de eeuw gedateerd worden. Aan het eind van de 13de eeuw of in het begin van de 14de eeuw werd het tweede steen gebouwd(mogelijk meteen als aanvulling). In de loop van de 14de eeuw waren de twee huizen samengesmolten tot één ruim woonhuis. <u>Archeologische objecten</u> Late middeleeuwen: Zilveren munt van de Brabantse hertog Jan I (1268-1294), zes bronzen munten waardoor dubbele milt van graaf Willem II (1391-1418), twee penny's van bisschop

CAI nummer	Omschrijving
	James Kennedy III (Schotland, 1460-1488), mijt van Johanna van Wesemael (1464-1474) en dubbele mijt van Maria van Bourgondië (1477-1482). Bron: DE GROOTE K., IAP opgravingen en waarnemingen verricht door de Buitendienst Oost-Vlaanderen, tussen 1990 en 1999. DE GROOTE K. 2008, Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw), Relicta Monografieën, Brussel.
150730	Opgraving (2007, onder leiding van VIOE) ; NK: 15 meter <u>Grondsporen</u> 13^e-14^e eeuw : Gebouwen > versterkt kassteel > de zuidwest-torenfundering en afsluitende muur van het kasteel werden vrijgelegd. 13^e-14^e eeuw: Lijnelementen van een deel van de gracht Volle middeleeuwen: 4 grote houten palen (verspreid over het terrein): dendrochronologisch onderzoek wijst er op dat de bomen geveld zijn tussen 1016 en 1041 2^e helft 12^e- eerste helft 13^e eeuw: 2 kuilen die te dateren zijn voor de bouw van het kasteel Late middeleeuwen: Een houten beerton – Dendrochronologisch onderzoek toont aan dat de veldatum te situeren is na 1432 n.Chr. Bron: Ameels V. 2014: Oudenaarde Kasteel, intern rapport Onroerend Erfgoed, Brussel.
156568	Opgraving (1996); NK: 15 meter 19de eeuw: bakstenen afvalput die in verbinding stond met 3 rijhuizen. In de put werd gevonden: etensresten, ceramiek, glas, been, ivoor, leder, hout, ijzer, brons, tabakspijpen, knoopjes, benen, kammen. Bron: De Groote K., IAP Opgravingen en waarnemingen verricht door de Buitendienst Oost-Vlaanderen, tussen 1990 en 1999, uitgezonderd de abdij site van Ename. Temmerman, S., 2000-2001, De site Oud Kasteel in Oudenaarde. Een archeologische analyse van de ceramiek en het glas uit een 19de-eeuwse context, onuitgegeven thesis VUB
150733	Controle van werken (1996): NK15 meter In 1996 meldde dhr. De Wilde het aantreffen van een natuurstenen muur bij bouwwerken in de tuin van Kasteelstraat 16 Late middeleeuwen (13de-14de eeuw) : Verdedigingselementen>natuurstenen muur Bron: 'Bewaer'
150725	Opgraving (2005, VIOE); NK: 15 meter 13^e-14de eeuw : Noordoostelijke funderingsopbouw van het kasteel (toren en deel muur): de basis bestond uit dicht tegen elkaar ingeslagen aangepunte houten stammetjes met daarop grote platen Doornikse kalksteen. In het vloerniveau van de kelder werden verschillende afvalpakketten gevonden, het oudste dateert adhv aardewerk uit 13de tot laatste kwart 14de eeuw. In de hoek van de torenfundering werd een stortkoker met stortgat gevonden. 13^e-14^e eeuw: De omliggende gracht werd ook aangesneden 17de eeuw: Een tweede afvalpakket in de torenkelder dateert uit de 17de eeuw (vermoedelijk te linken aan de fase waarin de torens reeds in verregaand verval was. Bronnen: Callebaut, D. 1984, Oudenaarde: burcht van de Heren van Pamele, in: Archeologie, 1984/2, p.141-142. Ameels, V. 2006: Het kasteel in de Kasteelstraat in Oudenaarde: een verhaal van zes eeuwen in: Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed. Een nieuw perspectief voor

CAI nummer	Omschrijving
	erfgoedonderzoek, 38. Ameels, V. Onderzoek naar het middeleeuwse kasteel van Pamele/Oudenaarde (O. VI.), Archaeologia Mediaevalis Kroniek 29, 1-2. De Groote, K. 2008, Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw), Relicta Monografieën, Brussel.
150181	Mechanische prospectie (2009); NK:15 meter Nieuwe tijd: bewoningssporen Nieuwste tijd: muurresten van de vismijn Bron: Bonquet, T & Bot, B. 2009: Oudenaarde – De Ham – Jan Zonder Vreeslaan Archeologisch vooronderzoek van 21 april tot 11 mei 2009, onuitgegeven rapport, Wyckaert bouwonderneming, pp. 14.
156993	Opgraving (2008); NK: 15 meter 16^e eeuw: Zone I: 5 skeletten in de 16de-eeuwse vullingslagen van de stadsgracht Late middeleeuwen: Stadsmuur en stadsgracht Late middeleeuwen: Kort na de aanleg van de stadsmuur en –gracht oprichting van het Petegemhuus, een refuge van de abdij van petegem. Een klein gebouwtje ten zuiden van het Petegemhuus behoort waarschijnlijk tot dezelfde periode 16^e eeuw: Het Petegemhuus werd tijdens de 16de-18de eeuw uitgebreid tot het Apostolinnenklooster, bakstenen muren, trap. Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht 'Het Walleken'. Bron: Pede, R. & Klinkenborg S., 2011 Archeologisch onderzoek in een uithoek van de stad: Oudenaarde – De Ham. Resultaten van het archeologisch onderzoek gedurende maart-augustus 2008. Ename expertisecentrum vzw.

1.2.2.5 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader

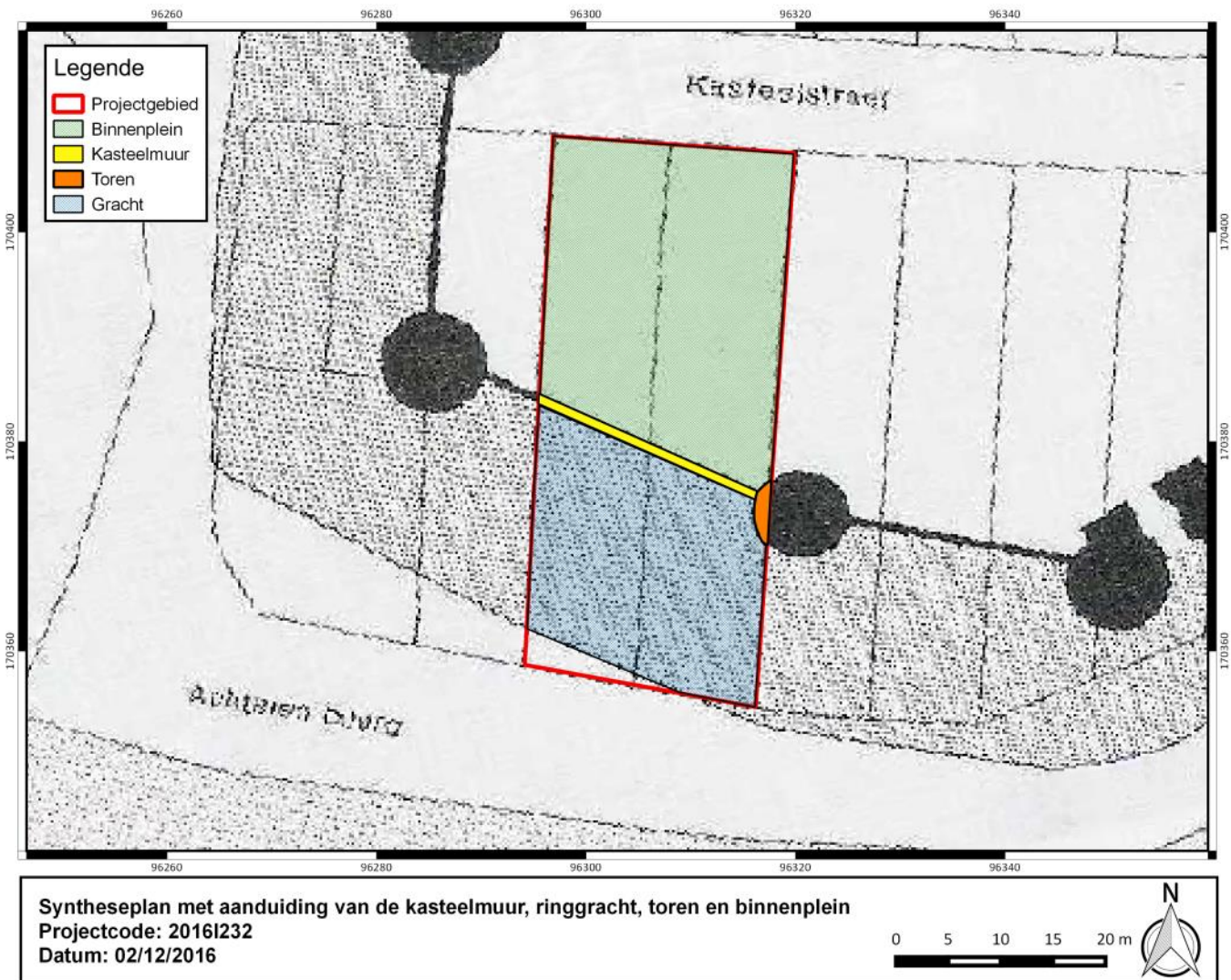

Figuur 33: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geoportaal)

Het gebied behoort tot de historische stadskern van Oudenaarde en geldt als archeologische zone en beschermd stads-en dorpsgezicht. Er zijn een aantal bouwkundige erfgoedrelicten te onderscheiden binnen en rondom het projectgebied. In het noordelijk deel van het projectgebied situeren zich twee woningen. De westelijke woning dateert uit de eerste helft van de 19de eeuw. De oostelijke neoclassicistische woning dateert van voor WO I. Het gebouw ten westen van de locatie is een neoclassicistisch burgerhuis uit de 19de eeuw. Ten noorden van de locatie situeert zich een beschermd monument. Het gaat om een herenhuis met trapzaal en trap uit het vierde kwart van de 18de eeuw. Het beschermd monument ten westen is het 17de-eeuwse begijnhof van Oudenaarde.

1.3 Conclusie en syntheseplan

1.3.1 Syntheseplan

Figuur 34: Syntheseplan

1.3.1 Resultaten bureauonderzoek vs. onderzoeksvragen

Zijn er op basis van de uitgevoerde bureaustudie indicaties dat er binnen de begrenzing van het projectgebied 1 of meerdere archeologische sites voorkomen?

Ja, op basis van het bureauonderzoek kan verwacht worden dat de kasteelmuur, de omgrachting en een mogelijk deel van de toren zich binnen het plangebied bevinden.

Indien dit niet het geval is, kan de bureaustudie hier een verklaring voor geven?

NVT

Indien dit het geval is, wat is de aard, de omvang en de datering van de archeologische site?

Het projectgebied situeert zich ter hoogte van een voormalig kasteelcomplex. Vermoedelijk zijn de kasteelmuur, de omgrachting en een deel van de toren zich binnen het plangebied te situeren. De oprichting van het kasteel van Pamele moet vermoedelijk gedateerd worden tussen 1000 en 1030.

Wat is de landschappelijke/bodemkundige context?

Het projectgebied situeert zich in de alluviale vallei van de Schelde. De gekarteerde bodem is OB. Uitgaande van de omliggende bodemtypes kan klei tot zware klei verwacht worden, afgezet door de Schelde binnen de alluviale vlakte van de Schelde.

Wat is de impact van de geplande werken?

Het slopen van bestaande bebouwing met behoud van 2 gevels en het oprichten van een residentie van 17 appartementen met 29 ondergrondse garages.

De vloerpas in de nieuwe kelder bevindt zich op $-3,45$ m t.o.v. de nieuwe vloerpas van het gelijkvloers in de Kasteelstraat. Onder de gewapende betonplaat (dikte: ± 40 cm) van de kelder bevindt zich nog een onderkoffer van 20 cm. (aanzet onderkoffer zit dus op $\pm -3,45 + 40 + 20 = \pm -4,05$ m)

Eventueel aanwezige archeologische resten worden m.a.w. verstoord door de geplande werken.

Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van de eventuele aanwezige archeologische site op micro- en macroschaal? Wat is de aard en de waardering van het kennispotentieel?

De binnen het onderzoeksgebied aanwezige resten kunnen in belangrijke mate bijdragen tot het bekomen van verder inzicht in de opbouw van het kasteel van Pamele en bieden bijgevolg een duidelijke kennisvermeerdering.

1.3.2 Conclusie gericht op een gespecialiseerd publiek

De opdrachtgever plant het slopen van de bestaande bebouwing met behoud van 2 gevels ten behoeve van het oprichten van een residentie van 17 appartementen met 29 ondergrondse garages, ter hoogte van Kasteelstraat 7 en 9 te Oudenaarde. De werkzaamheden kunnen een bedreiging vormen voor eventueel aanwezig ondergronds erfgoed.

Naar aanleiding van de geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag binnen een vastgestelde archeologische zone, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300 m^2 of meer bedraagt, werd een archeologienota opgemaakt. Op basis van dit bureauonderzoek werd nagegaan of een verder archeologisch traject met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of er een (gedeeltelijke vrijgave) mogelijk is.

Het projectgebied ligt in de alluviale vlakte van de Schelde. Het kent een volledig vlak reliëf en ligt op een hoogte van ca. 12,5 m TAW in het Quartair Type 3a. Op de bodemkaart is zichtbaar dat de planlocatie zich situeert op kunstmatige, bebouwde grond.

Historisch-cartografisch onderzoek maakte duidelijk dat een deel van de binnenkoer, kasteelmuur, kasteelgracht en een toren van het Kasteel van Pamele zich tot ca. 1782 situeerde ter hoogte van het onderzoeksgebied. Het Kasteel van Pamele werd vermoedelijk opgericht tussen 1000 en 1030 als uitvalsbasis voor een oostwaartse expansie van Boudewijn IV, graaf van Vlaanderen. De 11de - eeuwse donjon werd in de 13de eeuw vervangen door een kasteel met uitspringende torens. Cartografische bronnen tonen aan dat het omwalde kasteel een onregelmatige achthoekige vorm had rondom een binnenplaats met op de noord-, west- en oosthoek ronde torens en in de weermuren ertussen kleinere torens. De toegang bestond uit een valbrug met imposant poortgebouw, dat geflankeerd was door ronde torens. Het Kasteel van Pamele werd gesloopt in 1782, waarna de gronden werden verkaveld en opgekocht door particulieren. De Kasteelstraat, alwaar het onderzoeksterrein zich situeert, werd dwars doorheen de versterking opgetrokken.

De Centraal Archeologische Inventaris duidt in de onmiddellijke omgeving van het plangebied verschillende archeologische vindplaatsen aan. Precies ten westen van de locatie werd in 2007 een opgraving uitgevoerd onder leiding van VIOE. Bij dit archeologisch onderzoek werd de zuidwest-torenfundering en afsluitende muur van het kasteel blootgelegd. Daarnaast werden lijnelementen van een deel van de gracht aangetroffen. (CAI: 150730) Een opgraving in 2005, onder leiding van VIOE, ca. 20 meter ten noordoosten van het projectgebied legde de noordoostelijke funderingsopbouw van het kasteel (toren en deel muur) bloot. (CAI: 150725) Ca. 20 meter ten noordwesten werd in 1996 een bakstenen afvalput uit de 19de eeuw opgegraven (CAI: 156568) en ca. 20 meter ten noorden werd in 1996 - bij een controle van werken - natuurstenen muur uit de late middeleeuwen aangetroffen. (CAI: 150733). Ten zuiden van de locatie werden bij een mechanische prospectie uit 2009 muurresten van de vismijn, daterend uit de nieuwste tijd, opgemerkt.

De bureaustudie heeft geen elementen opgeleverd, die verder archeologisch onderzoek overbodig zou maken. Gezien het archeologisch potentieel wordt binnen deze bureaustudie een vlakdekkende opgraving aanbevolen.

1.3.3 Conclusie gericht op een niet gespecialiseerd publiek

De opdrachtgever plant het slopen van de bestaande bebouwing met behoud van 2 gevels ten behoeve van het oprichten van een residentie van 17 appartementen met 29 ondergrondse garages, ter hoogte van Kasteelstraat 7 en 9 te Oudenaarde. De werkzaamheden kunnen een bedreiging vormen voor eventueel aanwezig ondergronds erfgoed. Daarom dient een archeologienota opgesteld te worden.

Landschappelijk gezien situeert de planlocatie zich in de alluviale vlakte van de Schelde. De bodemkaart situeert het onderzoeksgebied op kunstmatige, bebouwde grond. Historisch onderzoek gaf aan dat ter hoogte van het projectgebied een deel van de binnenkoer, kasteelmuur, kasteelgracht en een toren van het middeleeuwse Kasteel van Pamele gelegen was. Het Kasteel van Pamele werd opgericht tussen 1000 en 1030 en werd gesloopt in 1782. Archeologisch onderzoek in de nabije omgeving legde reeds restanten bloot van het voornoemde kasteel.

Gezien het archeologisch potentieel van het projectgebied wordt binnen deze bureaustudie een vlakdekkende opgraving aanbevolen.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Stadsarchief Oudenaarde

AMEELS V. 2014, *Intern rapport Oudenaarde – Kasteel*, Brussel.

Van Hoecke, K. 2005: Het ontstaan van Oudenaarde in *'het licht van Laat-Middeleeuwse bronnen, in Handelingen van de geschied-en oudheidkundige Kring van Oudenaarde'*, 45-46.

Van Butsele, P., 1985: *De heren van Pamele – Oudenaarde*, In Gedenkboek 750 jaar Pamelekerk Oudenaarde 1235-1985, Oudenaarde 55-86

VAN RANST, E. & SYS, C. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

Deel 4: Bijlagen

Projectcode	2016I232 (Oudenaarde Pamele)
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie projectgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2016
Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie projectgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2016
Plannummer	3
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Vermoedelijk verstoorde zones weergegeven op de GRB basiskaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/12/2016
Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie projectgebied (winteropnamen)
Aanmaakschaal	Middenschaling
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2015
Plannummer	5
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele landschappenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/11/2016
Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/11/2016
Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartaire Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/11/2016

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Bodemkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/11/2016
Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie/perceel
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/11/2016
Plannummer	10
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie projectgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/11/2016
Plannummer	11
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop projectgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend
Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	14/11/2016
Plannummer	13
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Deventer
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1558
Plannummer	14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Sanderus
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1641
Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Vedastus Du Plouich
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1649

Plannummer	16
Type plan	Maquette
Onderwerp plan	Nicolas de Nézet
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1748-1752
Plannummer	17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777
Plannummer	18
Type plan	Schets
Onderwerp plan	Kasteel van Pamele
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18 ^e eeuw
Plannummer	19
Type plan	Reconstructie
Onderwerp plan	Kadastraal plan van de 18 ^e eeuwse verkaveling van het kasteel
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2014
Plannummer	20
Type plan	Reconstructie
Onderwerp plan	Aanduiding van de opgravingscampagne 2005 en 2007
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2014
Plannummer	21
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Opgravingscampagne 2007
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2014
Plannummer	22
Type plan	Reconstructie
Onderwerp plan	Aanduiding opgravingscampagne 2007
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2014
Plannummer	23
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Desmares
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal

Datum	1820
Plannummer	24
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1840
Plannummer	25
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie projectgebied (zomeropnamen)
Aanmaakschaal	Kleinschalig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971
Plannummer	26
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie projectgebied (zomeropnamen)
Aanmaakschaal	Kleinschalig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990
Plannummer	27
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie projectgebied (winteropnamen)
Aanmaakschaal	Middenschallig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003
Plannummer	28
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie projectgebied (winteropnamen)
Aanmaakschaal	Middenschallig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2015
Plannummer	29
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Hotel "De Rantere"
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend
Plannummer	30
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Kasteelstraat 9, te slopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend
Plannummer	31
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Kasteelstraat 7, te slopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	32
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Aanduiding CAI polygonen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/10/2016
Plannummer	33
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Projectgebied t.a.v cultuurhistorisch kader
Aanmaakschaal	Middenschallig
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2015
Plannummer	34
Type plan	Syntheseplan
Onderwerp plan	Syntheseplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	02/12/2016